

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

**dokonanej w dniach 3-4 listopada 2017 r. na kierunku
„gospodarka przestrzenna” prowadzonym
na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu**

Warszawa, 2017

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku.....	5
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	6
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej.....	7
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	7
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1.....	7
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	12
Dobre praktyki	13
Zalecenia.....	13
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	13
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....	13
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	25
Dobre praktyki	25
Zalecenia.....	25
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	25
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3.....	26
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	30
Dobre praktyki	31
Zalecenia	31
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	32
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	32
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	34
Dobre praktyki	35
Zalecenia.....	35
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....	35
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....	35
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	36
Dobre praktyki	37
Zalecenia	37
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	37
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	38
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	38

Dobre praktyki	38
Zalecenia	38
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	38
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	38
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	40
Dobre praktyki	41
Zalecenia	41
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	41
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	41
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	43
Dobre praktyki	43
Zalecenia	43
8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	43
Załączniki:	46
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia.....	46
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	47
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych.....	52
Załącznik nr 4. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego).....	62
Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego).....	64
Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	65
Załącznik nr 7. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	65

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodnicząca: dr hab. Krystyna Dwucet, członek PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Danuta Strahl, ekspert PKA
2. dr hab. Sylwia Kulczyk, ekspert PKA
3. mgr inż. Małgorzata Piechowicz, ekspert ds. postępowania oceniającego
4. Piotr Wodok, ekspert ds. studenckich

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku „gospodarka przestrzenna” prowadzonym na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2016/2017. Polska Komisja Akredytacyjna po raz drugi oceniała jakość kształcenia na ww. kierunku. Poprzednio dokonano oceny w roku akademickim 2010/2011, przyznając ocenę pozytywną (Uchwała Nr 742/2011 z dnia 1 września 2011 r.). Wśród uprzednio sformułowanych przez Zespół Oceniający uwag znalazły się m.in.: konieczność zwiększenia udziału aktywnych form przekazywania wiedzy i kształtowania umiejętności, punktacji ECTS, sposobu formułowania recenzji prac dyplomowych, czy formuły egzaminu dyplomowego. Szczegółowe informacje w tym zakresie wskazano poniżej, w tabeli w pkt. 8.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający PKA zapoznał się z Raportem Samooceny przekazanym przez Władze Uczelni. Wizytacja rozpoczęła się od spotkania z przedstawicielami Władz Uczelni, Wydziału oraz osób odpowiedzialnych za jakość kształcenia na poziomie Uczelni. Dalszy przebieg wizytacji odbywał się zgodnie z ustalonym wcześniej harmonogramem. W trakcie wizytacji przeprowadzono spotkania z Władzami Jednostki, autorami Raportu Samooceny, osobami odpowiedzialnymi za programy wymiany studenckiej, członkami zespołów zajmujących się zapewnianiem jakości kształcenia, pracownikami odpowiadającymi za praktyki studenckie, pracownikami odpowiedzialnymi za zasoby biblioteczne i pracę biblioteki, pracownikami Biura Karier, przedstawicielami Samorządu Studentów oraz Studenckich Kół Naukowych, studentami, nauczycielami akademickimi, a także pracownikami odpowiedzialnymi za pomoc studentom niepełnosprawnym.

Ponadto przeprowadzono hospitacje zajęć, dokonano oceny losowo wybranych prac etapowych i dyplomowych, a także przeglądu bazy dydaktycznej wykorzystywanej w procesie kształcenia. Przed zakończeniem wizytacji sformułowano wstępne uwagi i zalecenia, o których Przewodnicząca Zespołu oraz współpracujący z nią eksperci poinformowali Władze Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Senat Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu Uchwałą nr 85/2016/2017 z dnia 25 września 2017 r. postanowił, iż znosi „profil praktyczny na studiach pierwszego stopnia na kierunku gospodarka przestrzenna prowadzonym przez Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych.” Uwzględniając podjęte przez Uczelnię zmiany dotyczące ocenianego kierunku studiów, Zespół Oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej postanowił, iż w związku z wygaszeniem studiów o profilu praktycznym nie będą one oceniane w odrębnym raporcie. W roku akademickim 2017/2018 rozpoczęto kształcenie o profilu ogólnoakademickim na I i II roku studiów I stopnia, zaś III–IV rok (studia inżynierskie) realizowane są jeszcze w ramach profilu praktycznego oraz na studiach II stopnia, jako trzyletnie.

Nazwa kierunku studiów	Gospodarka przestrzenna							
Poziom kształcenia	studia I stopnia studia II stopnia							
Profil kształcenia	ogólnoakademicki							
Forma studiów	studia stacjonarne studia niestacjonarne							
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek	Obszar nauk przyrodniczych Obszar nauk technicznych Obszar nauk społecznych							
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku	Dziedzina nauk o Ziemi w dyscyplinie geografia Dziedzina nauk technicznych w dyscyplinie architektura i urbanistyka Dziedzina nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia Dziedzina nauk społecznych w dyscyplinie socjologia							
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	studia I stopnia (licencjackie): 6 semestrów studia I stopnia (inżynierskie): 7 semestrów studia II stopnia przeznaczone dla kandydatów po studiach licencjackich: 4 semestry oraz studia II stopnia dla kandydatów po studiach inżynierskich: 3 semestry							
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	Na studiach II stopnia (4 semestralnych): Planowanie przestrzenne Zarządzanie przestrzenne Rozwój regionalny Rewitalizacja miast i obszarów zdegradowanych Ochrona europejskich dóbr kultury							
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	studia I stopnia (licencjackie): licencjat studia I stopnia (inżynierskie): inżynier studia II stopnia: magister							
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	studia I stopnia : 26 studia II stopnia: 23							
	Studia stacjonarne				Studia niestacjonarne			
	I st. inż.	I st. lic.	II st. (3 sem.)	II st. (4 sem)	I st. inż.	I st. lic.	II st. (3 sem.)	II st. (4 sem)
Liczba studentów kierunku	111	152	103	102	24	-	46	67

Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	2538	2343	987	921	1359	1234	574	644

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	w pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	w pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	w pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	w pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	wyróżniająca
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	w pełni
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	w pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	w pełni

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1. Koncepcja kształcenia na kierunku *gospodarka przestrzenna* wpisuje się w misję Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, jego cele strategiczne, a także strategię Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych. Fundamentem procesu dydaktycznego na kierunku *gospodarka przestrzenna* jest bowiem jedność badań naukowych i kształcenia, co zamyka się w misji Uniwersytetu, w której stwierdza się „ Jesteśmy silni jednością badań i kształcenia”, a także realizuje cele strategiczne Uczelni i Wydziału w tym Polityki Jakości, określone jako „Badania naukowe na światowym poziomie” i „Najwyższa jakość kształcenia”.

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

Ta jedność badań z kształceniem studentów i deklarowana w strategii Wydziału wysoka jakość kształcenia znajduje swój wyraz przede wszystkim w przewadze w programie studiów modułów związanych z prowadzonymi na Wydziale badaniami naukowymi, w tym projektami międzynarodowymi, włączaniu studentów w proces badań, co potwierdzają 22 publikacje z ostatnich lat, w których studenci są autorami lub współautorami. Koncepcja kształcenia ocenianego kierunku, zakłada również, zgodnie z celem strategicznym sformułowanym jako „Uniwersytet otwarty na otoczenie” współpracę Wydziału z jednostkami gospodarczymi i administracyjnymi jak np. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Wielkopolski Urząd Marszałkowski, Urząd Miasta Poznania, czerpiąc z tych kontaktów nowe impulsy dla rozwoju dydaktyki i realizując misję Uczelni w powinności określonej jako „Jesteśmy częścią Wielkopolski, Polski, Europy i Świata”. Ten element misji jest widoczny w koncepcji kształcenia zakładającej jej umiędzynarodowienie, w tym poprzez silne kontakty z uczelniami partnerskimi współpracującymi w ramach programu Erasmus+, jak i realizowane projekty międzynarodowe (wykaz projektów został dołączony do raportu samooceny). Studenci gospodarki przestrzennej uczestniczą m.in. w programie ERASMUS+ mając możliwość studiowania na różnych uczelniach w Europie. Na studiach II stopnia na kierunku gospodarka przestrzenna w UAM realizowana jest wspólnie z Uniwersytetem Europejskim Viadrina we Frankfurcie nad Odrą, specjalność *ochrona europejskich dóbr kultury*, która umożliwia studentom poznanie zasad ochrony dóbr kultury w Niemczech. Zakładana i realizowana dbałość o jakość kształcenia znajduje swoje odzwierciedlenie w Polityce jakości Uniwersytetu i wsparcie w funkcjonującym wewnętrznym systemie zapewnienia jakości kształcenia. Wieloobszarowość koncepcji kształcenia na kierunku *gospodarka przestrzenna* odwołująca się do obszarów wiedzy z zakresu nauk społecznych, przyrodniczych i technicznych wynika z jej bogatych tradycji dydaktycznych, wypracowanych przez ośrodki akademickie krajowe tworzące Unię Uczelni na Rzecz Rozwoju Kierunku Studiów Gospodarka Przestrzenna, obowiązujących do roku 2012 standardów kształcenia a także z wzorców międzynarodowych wypracowanych w takich organizacjach jak Regional Studies Association (RSA), Association of European Schools of Planning (AESOP). Ponadto wynika ona również ze współpracy z Siecią Instytutów Badań Przestrzennych i Planowania w Europie Środkowej i Wschodniej (SPACE.net), której Instytut IGSEiGP, współprowadzący kierunek jest członkiem.

Koncepcja kształcenia na kierunku *gospodarka przestrzenna* zakłada oparcie programu studiów o rozwój dyscyplin naukowych, z których kierunek się wywodzi. Stąd w kolejnych edycjach programu studiów akcentowano takie zagadnienia współczesnej wiedzy integrującej dyscypliny, z których kierunek się wywodzi jak: rewitalizacja miast, metropolizacja przestrzeni, zrównoważony rozwój. Istotną cechą koncepcji kształcenia kierunku *gospodarka przestrzenna* jest jej elastyczność, różnorodność, orientacja na różnych kandydatów. Oferta kształcenia obejmuje bowiem na profilu ogólnoakademickim studia stacjonarne i niestacjonarne, I stopnia licencjackie i inżynierskie, studia II stopnia 3 i 4 semestralne przeznaczone odpowiednio dla kandydatów po studiach licencjackich i inżynierskich. Oferta obejmowała ponadto kształcenie inżynierskie na profilu praktycznym, ale z uwagi na elastyczność programową profilu ogólnoakademickiego, który uwzględnia praktyki zawodowe, współpracę z przedstawicielami

praktyki w procesie kształcenia, jest zorientowany na potrzeby rynku pracy, ale przede wszystkim z uwagi na wyraźne powiązanie kształcenia z badaniami naukowymi, przy współdziałaniu studentów, zrezygnowano z profilu praktycznego, uznając ofertę profilu ogólnoakademickiego za spełniającą oczekiwania kandydatów, rynku pracy i realizującą zakładane cele rozwojowe Wydziału. Koncepcja taka umożliwia studentom podjęcie również studiów III stopnia, zaś stała współpraca z interesariuszami zewnętrznymi wspomaga absolwentów w wejściu na rynek pracy. Elastyczność oferty to również zajęcia do wyboru ujęte w każdym semestrze na studiach I i II stopnia oraz możliwość wyboru specjalności na studiach II stopnia. W ramach studiów 4-semestralnych funkcjonuje pięć specjalności: planowanie przestrzenne, zarządzanie przestrzenne, rozwój regionalny, rewitalizacja miast i obszarów zdegradowanych oraz ochrona europejskich dóbr kultury. Oferta specjalności tworzona jest zarówno w oparciu o wyniki prowadzonych badań naukowych, jak i systematycznie prowadzone konsultacje z przedstawicielami instytucji współpracujących z Wydziałem jak np. Miejska Pracownia Urbanistyczna, Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego, Wielkopolski Urząd Marszałkowski, Urząd Miasta Poznania, co zostało potwierdzone na spotkaniu Zespołu oceniającego z przedstawicielami rynku pracy. Koncepcja kształcenia zakłada stwarzanie studentom dodatkowych możliwości zdobywania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych związanych z ideą kształcenia przez całe życie oraz wsparcie w zakresie elastycznego dostosowywania się do potrzeb rynku pracy. Założenie to jest realizowane, między innymi, przez udział studentów w projekcie, w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój „Geocentrum Doskonałości”. Ważną cechą koncepcji kształcenia jest znaczący udział zajęć studialnych jak: projekty, zajęcia terenowe, warsztaty, laboratoria, praktyki zawodowe, a także wykorzystywanie technologii informatycznych w wielu zajęciach projektowych i analitycznych, ujęcie w programie studiów II stopnia metodologicznych aspektów analizy i oceny zjawisk społecznych i przyrodniczych, w tym aparatu ekonometrii przestrzennej. W przyjętej koncepcji kształcenia zwraca się także uwagę na wyważenie właściwych proporcji oferowanej wiedzy między obszarami kształcenia w zależności od studiów I stopnia inżynierskich, licencjackich i II stopnia, co niewątpliwie wyróżnia tę koncepcję na tle innych ofert tego kierunku uczelni technicznych, ekonomicznych i przyrodniczych.

1.2.

Kierunek *gospodarka przestrzenne* ma charakter interdyscyplinarny i zgodnie z tym i z przyjętymi dla kierunku obszarami i dziedzinami nauki w Jednostce prowadzone są badania dotyczące m.in. geografii społeczno-ekonomicznej, urbanistyki i ekonomii.

Profil naukowy Instytutu, w którym prowadzony jest kierunek wyznaczają przede wszystkim badania w zakresie:

- teorii i metodologii geografii i gospodarki przestrzennej,
- zmian struktury społeczno-ekonomicznej Polski, regionu wielkopolskiego i aglomeracji poznańskiej,
- przestrzennych konsekwencji transformacji systemowej w Polsce i innych krajach

Europy Środkowo-Wschodniej,

- uwarunkowań, instrumentów i efektów polityki regionalnej w Polsce i Unii Europejskiej,
- struktur terytorialno-administracyjnych i ich reform w Polsce i w Europie,
- uwarunkowań i skutków planowania przestrzennego w skali regionalnej i lokalnej.

Pracownicy IGSEiGP w ostatnich pięciu latach realizowali liczne prace badawcze z zakresu szeroko rozumianej gospodarki przestrzennej, a nabyta wiedza i umiejętności umożliwiły im realizację zajęć przy wykorzystaniu najnowszych metod i technik badawczych, co potwierdza analiza treści i metod kształcenia, zaś przegląd tematyki badań potwierdza ich pełną zgodność z modułami umieszczonymi w programie studiów.

Badania realizowane są w różnych skalach przestrzennych, od globalnej, po regionalną, lokalną i krajową oraz przygraniczną.

Także studenci kierunku gospodarka przestrzenna od kilku lat biorą udział w projektach badawczych realizowanych na Wydziale, a efekty tej pracy zostały w latach 2013-2017 opublikowane w 22 artykułach (wykaz załączono do Raportu Samooceny) autorskich lub współautorskich (z kadrą kierunku). Tematyka opublikowanych prac jest ściśle powiązana z zakresem kierunku *gospodarka przestrzenna*. Studenci brali też udział w siedmiu konferencjach naukowych, w tym między innymi w takich, jak: Konferencja Jubileuszowa 25 lat Gospodarki Przestrzennej w Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (poster): wygłaszając referaty: Hostele w przestrzeni Poznania; Tereny zieleni, a ceny nieruchomości mieszkaniowych w Poznaniu; Charakterystyka i dostępność komunikacyjna wybranych akademickich hal sportowych w Poznaniu; Konferencja naukowa „Publiczny wymiar zasobów mieszkaniowych” (Łódź, 16- 17.03.2017). Poster: Zjawisko stałego zamieszkania w Rodzinnych Ogrodach Działkowych na przykładzie Stowarzyszenia Ogrodowego Leśny Barcinek w gminie Pobiedziska.

W podsumowaniu należy stwierdzić, iż koncepcja kształcenia na kierunku *gospodarka przestrzenna* jest ściśle powiązana z aktywnością naukową kadry, która może pochwalić się znaczącym dorobkiem w dziedzinach związanych z omawianym kierunkiem studiów (patrz punkt 4.1).

1.3.Kierunek *gospodarka przestrzenna* został przyporządkowany do trzech obszarów kształcenia tj. nauk przyrodniczych, nauk społecznych i nauk technicznych. Jako dziedziny i dyscypliny, do których odnoszą się kierunkowe efekty kształcenia wskazano: w ramach obszaru nauk przyrodniczych dziedzinę nauk o Ziemi z dyscypliną geografia, w ramach obszaru nauk społecznych dziedzinę nauk społecznych z dyscypliną socjologia i dziedzinę nauk ekonomicznych z dyscypliną ekonomia, w ramach nauk technicznych dziedzinę nauki techniczne z dyscypliną architektura i urbanistyka

Udział każdego z obszarów w ogólnej liczbie punktów ECTS dla danego poziomu i dla danej ścieżki, wygląda następująco: dla studiów pierwszego stopnia prowadzących do uzyskania tytułu zawodowego licencjata związanych z obszarem nauk przyrodniczych wynosi 43 %, udział liczby punktów ECTS związanych z obszarem nauk społecznych wynosi 36 %, a związanych z obszarem nauk technicznych wynosi 22%. Zaś analogicznie na studiach pierwszego stopnia, inżynierskich wynosi: 48,30,22% i na studiach drugiego stopnia 4

semestralnych ogólna liczba punktów ECTS związanych z obszarem nauk przyrodniczych wynosi 33%, związanych z obszarem nauk społecznych 34 %, zaś z obszarem nauk technicznych 33 %. Natomiast na studiach II stopnia – 3 semestralnych liczba punktów ECTS związanych z obszarem nauk przyrodniczych wynosi 37 %, z obszarem nauk społecznych – 30 %, z obszarem nauk technicznych 33 %.

Zarówno przyporządkowanie kierunku do obszarów kształcenia, jak i wskazane dyscypliny, do których odnoszą się efekty kształcenia, a także procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego ze wskazanych obszarów kształcenia w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do uzyskania kwalifikacji określonego poziomu oraz dla wyodrębnionych ścieżek kształcenia – licencjacko-magisterskiej oraz inżynierskiej znajdują swoje odzwierciedlenie w opisie efektów kształcenia. Ponieważ brak stosownej uchwały Senatu UAM, a informacje zawarte w systemie Polon nieco różniły się od informacji podanych w Raporcie samooceny, Władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym wizytację, zadeklarowały podjęcie uchwały Senatu, wskazującej na właściwe (zgodne z Raportem Samooceny) dziedziny i dyscypliny naukowe, do których odnoszą się zakładane efekty kształcenia dla kierunku *gospodarka przestrzenna*.

Dla studiów I stopnia stacjonarnych i niestacjonarnych prowadzące do uzyskania tytułu licencjata określono 20 efektów w zakresie wiedzy, 23 w zakresie umiejętności i 10 dla kompetencji społecznych, dla studiów inżynierskich odpowiednio 18, 25 i 10 .

Dla studiów II stopnia (stacjonarnych i niestacjonarnych) sformułowano po 15 efektów w zakresie wiedzy i umiejętności i 10 w zakresie kompetencji społecznych. Opis efektów kształcenia (wspólny dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych) zarówno dla studiów I, jak i II stopnia zachowuje pełną spójność z efektami obszarowymi określonymi dla wskazanych obszarów kształcenia, profilu ogólnoakademickiego i odpowiedniego poziomu kształcenia w Krajowych Ramach Kwalifikacji. Opis, sformułowanie efektów kierunkowych uszczegóławia bowiem efekty obszarowe odnosząc je do odpowiednich dziedzin i dyscyplin naukowych właściwych dla każdego z trzech obszarów, do których kierunek został przyporządkowany tj. obszaru nauk społecznych, przyrodniczych i technicznych, a także do zakresu prowadzonych na Wydziale badań naukowych. Niektóre efekty kierunkowe wykazują jednoczesną spójność z dwoma lub trzema obszarami kształcenia jak np. efekt w zakresie wiedzy na studiach II stopnia *-student ma pogłębioną wiedzę z zakresu dziedzin nauki i dyscyplin naukowych właściwych dla gospodarki przestrzennej umożliwiając dostrzeganie związków i zależności między nimi*, który jest przyporządkowany do trzech obszarów kształcenia, zaznaczając tym samym wieloobszarowość kierunku. Natomiast, w opinii Zespołu, warto rozważyć uszczegółowienie tego efektu i wskazać te dyscypliny, z których student ma mieć pogłębioną wiedzę. Efekty określone dla studiów I stopnia inżynierskich uwzględniają wszystkie efekty prowadzące do uzyskania kompetencji inżynierskich (ujęte w zał. 9 Krajowych Ram Kwalifikacji).

Opis efektów, ich sformułowanie, uwzględnia zakres wiedzy i metody badawcze właściwe dla odpowiednich dyscyplin tworzących, zgodnie z koncepcją kształcenia, zakres programowy kierunku. Opis efektów wyraźnie różnicuje stopień kształcenia, jak i ścieżkę inżynierską wskazując dla studiów II stopnia w wielu efektach na oferowanie rozszerzonej, pogłębionej

wiedzy, podczas gdy na studiach I stopnia podstawowej, a w wybranym zakresie zaawansowanej wiedzy.

Efekty w zakresie umiejętności opisują analityczny i poznawczy model kształcenia, a dla studiów inżynierskich uwzględniają pomiar, opracowanie dokumentacji, aspekty technologiczne. Opis efektów uwzględnia umiejętności badawcze oraz kompetencje niezbędne w działalności badawczej, co ilustrują na przykład dla studiów I stopnia - Efekt G1A_U02 *Stosuje podstawowe techniki i narzędzia badawcze w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych właściwych dla kierunku studiów Gospodarka przestrzenna*, efekt G1A_U17 *Podjmuje próby samodzielnego rozwiązywania prostego zadania badawczego w oparciu o umiejętności zbierania i porządkowania danych pochodzących ze źródeł wtórnych i pierwotnych*, dla studiów II stopnia - efekt G2A_U03 - *posiada umiejętność rozumienia i analizowania zjawisk społecznych i gospodarczych oraz oceny tych zjawisk z zastosowaniem metod badawczych*, zaś dla studiów inżynierskich – efekt G1A_U16 - *posługuje się podstawowym oprogramowaniem komputerowym dla tworzenia dokumentów tekstowych i graficznych. Posługuje się narzędziami GIS w analizach przestrzennych, oraz komputerowym wspomaganie projektowania (CAD) w tworzeniu koncepcji zagospodarowania przestrzennego, potrafiąc przy tym interpretować uzyskane wyniki i wyciągać wnioski*. Określono na poziomie studiów I stopnia efekty dla praktyk zawodowych, wiążąc je z efektami kierunkowymi, a także dla języka obcego, różnicując poziom opanowania języka w zakresie opracowywania pisemnych opracowań i wystąpień ustnych na poziomie B2 dla studiów I stopnia i B2 plus dla studiów II stopnia, przy czym na poziomie studiów II stopnia zakłada się ponadto wykorzystanie języka specjalistycznego do studiowania literatury obcojęzycznej.

Efekty dla poszczególnych przedmiotów zostały określone poprzez rozwinięcie efektów kierunkowych w określonej dyscyplinie, przy jednoczesnym odniesieniu ich do właściwego zagadnienia tworzącego zakres programowy przedmiotu, zachowując z efektami kierunkowymi pełną spójność, co ilustrują odpowiednie macierze odniesień, jak i sylabusy. Każdy efekt kierunkowy jest odniesiony do kilku lub kilkunastu efektów przedmiotowych, co wskazuje na rolę poszczególnych efektów w procesie kształcenia. Na ogół efekty przedmiotowe, opisując wiedzę, wskazują na jej zakres dotyczący określonych zagadnień i stopień zaawansowania, opisując zaś umiejętności - konkretyzują je w aspekcie analitycznym i poznawczym, odpowiednio do stopnia kształcenia. Spójność efektów kierunkowych i modułowych można zilustrować przykładem: Efekt kierunkowy dla studiów I stopnia z zakresu umiejętności GP1A_U13 - *posiada umiejętność stosowania podstawowych wskaźników, modeli i testów do analizy struktury przestrzennej jednostek terytorialnych w zakresie oceny zróżnicowania zjawisk społeczno-gospodarczych* znajduje właściwe rozwinięcie w efektach modułu Statystyka, jak np. *student potrafi sformułować układ hipotez zerowej i alternatywnej, wybrać właściwą postać testu i podjąć decyzję dotyczącą hipotezy zerowej*. Właściwe rozwinięcie w efektach modułowych znajduje efekt określony dla studiów inżynierskich tj. GP1A_U19 - *potrafi zaprojektować plany zagospodarowania przestrzennego w różnych skalach przestrzennych i inne opracowania planistyczne oraz może uczestniczyć w ich realizacji w oparciu o znajomość technik i narzędzi z zakresu planowania przestrzennego*, który w

module „Rysunek techniczny i planistyczny” konkretyzuje umiejętności w zakresie rysunków planistycznych (*potrafi stosować podstawowe zasady sporządzania rysunków technicznych i jednobarwnych rysunków planistycznych*), a w module „Grafika inżynierska” jest odpowiednio uszczegółowiony i precyzyjny, bo określony jako: *zna zasady przedstawiania prostych elementów w rzutach prostokątnych i aksonometrycznych z uwzględnieniem przekrojów i wymiarowania oraz potrafi je wykorzystać w działalności projektowej z zakresu gospodarki przestrzennej*.

Można jednak też wskazać przykład niewystarczającego uszczegółowienia efektów kierunkowych w efektach modułowych. Np. rozwinięcie efektu GP1A_W08 - *zna podstawowe metody analizy przestrzennej zjawisk społeczno-gospodarczych oraz zna zasady modelowania ekonometrycznego dla opisu procesów i zjawisk w przestrzeni geograficznej i ich zróżnicowania przestrzennego* w efektach modułów: „Systemy informacji geograficznej” ogranicza się do powtórzenia części efektu kierunkowego i wskazania, ale ogólnie, na przykłady zastosowań (efekt *Zna metody analizy przestrzennej i przykłady ich zastosowań*), a w efekcie modułu „Metody analizy przestrzennej” do zbyt ogólnego ujęcia (*student ma wiedzę z zakresu powiązań gospodarki przestrzennej z innymi naukami wykorzystującymi metody ilościowe*).

Opis efektów jest zrozumiały, gdyż posługuje się właściwą terminologią dla określenia efektów w zakresie wiedzy - student zna i rozumie, w zakresie umiejętności - student potrafi oraz w zakresie kompetencji społecznych - student jest gotów, z jednoczesnymi odniesieniami go do zakresu gospodarki przestrzennej i języka dyscyplin, które budują program kierunku. Efekty są możliwe do osiągnięcia i oceny zarówno z uwagi na ich opis, który wskazuje odpowiednio zakres wiedzy podstawowej, rozszerzonej lub pogłębionej, ale także wyznaczony stopień trudności, jak i wynikające z tej wiedzy umiejętności.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Koncepcja kształcenia na kierunku gospodarka przestrzenna wpisuje się w pełni w misję Uniwersytetu Adama Mickiewicza i realizuje cele strategiczne Uczelni i Wydziału w zakresie kształcenia i wsparcia rozwoju naukowego i zawodowego studentów. Koncepcja zakłada ogólnoakademicki profil kształcenia i uwzględnia rozwój dyscyplin naukowych tworzących podstawy programowe kierunku odnosząc się do takich zagadnień jak rewitalizacja miast, metropolizacja przestrzeni, zrównoważony rozwój. Umiejscowienie kształcenia jest stałym elementem koncepcji, realizowanym poprzez kontakty międzynarodowe i wymianę kadry oraz studentów z uczelniami partnerskimi Europy. Koncepcję kształcenia wyróżnia znaczący udział zajęć studialnych jak: projekty, zajęcia terenowe, warsztaty, laboratoria, praktyki zawodowe, a także wykorzystywanie technologii informatycznych w wielu zajęciach projektowych i analitycznych, ujęcie w programie studiów II stopnia metodologicznych aspektów analizy i oceny zjawisk społecznych i przyrodniczych, w tym aparatu formalnego ekonometrii przestrzennej oraz wyważenie właściwych proporcji oferowanej wiedzy między obszarami kształcenia z zakresu nauk technicznych, społecznych i przyrodniczych. Koncepcja kształcenia jest różnorodna, gdyż oferuje zarówno na studiach stacjonarnych, jak i

niestacjonarnych studia licencjackie, inżynierskie na poziomie studiów I stopnia i 3 i 4 semestralne studia II stopnia .

Zarówno pracownicy kierunku gospodarka przestrzenna, jak i studenci są zaangażowani w realizację projektów badawczych.

Efekty kształcenia dla kierunku gospodarka przestrzenna zostały sformułowane właściwie zachowując spójność z efektami obszarowymi określonymi dla profilu ogólniakademickiego odpowiednio poziomu studiów I i II stopnia dla trzech obszarów kształcenia, do których został przyporządkowany kierunek a więc do obszaru nauk społecznych, przyrodniczych i technicznych. Efekty kształcenia dla studiów inżynierskich uwzględniają efekty prowadzące do uzyskania kompetencji inżynierskich określonych w KRK. Opis efektów odnosi się do wskazanych w koncepcji kształcenia dyscyplin naukowych, z których kierunek się wywodzi. Efekty kierunkowe znajdują odpowiednie rozwinięcie i uszczegółowienie w efektach modułowych i uwzględniają pogłębiony zakres oferowanej wiedzy, jak i osiągnięcie umiejętności badawczych.

Dobre praktyki

Koncepcja kształcenia zakładająca zróżnicowane ścieżki kształcenia obejmująca studia licencjackie, inżynierskie oraz 3 i 4 semestralne studia II stopnia w trybie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, zorientowana na kandydatów o różnych zainteresowaniach naukowych i zawodowych.

Zalecenia

Wskazanie w opisie efektów kształcenia na dyscypliny, w tym zagadnienia, które powinny charakteryzować się poszerzoną i pogłębioną wiedzą.

Przyporządkowanie efektu z zakresu wiedzy: GP1A_W04 *ma teoretyczną i praktyczną wiedzę na temat metod analizy zjawisk w układach przestrzennych, w tym z wykorzystaniem narzędzi informatycznych oraz podstawowych technologii wykorzystujących te metody w opracowaniach z zakresu gospodarki przestrzennej* do efektu „inżynierskiego” InżW05.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 2.1.** Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia
- 2.2.** Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia
- 2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.

2.1.

Programy i plany studiów dla kierunku *gospodarka przestrzenna* dla wszystkich poziomów, form i ścieżek studiów zostały zatwierdzone przez Radę Wydziału. W roku

akademickim 2017/2018 studia licencjackie są realizowane wyłącznie jako studia stacjonarne. Studia inżynierskie oraz II stopnia są realizowane zarówno w trybie studiów stacjonarnych jak i niestacjonarnych. Ogólna liczba punktów ECTS, która wyznacza wymagania uzyskania dyplomu ukończenia studiów I stopnia licencjackich, 6 semestralnych wynosi 180, inżynierskich – 7-semestralnych - 210 i studiów II stopnia 3-semestralnych – 90, a 4-semestralnych - 120. Przyjęto zasadę, iż jeden punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25-30 godzin pracy, w tym pracy organizowanej przez uczelnię, zgodnie z planem studiów oraz jego pracą indywidualną. Praca własna studenta obejmuje m.in. przygotowanie do egzaminu i zaliczeń, przygotowanie projektów, przygotowanie prezentacji oraz pracy dyplomowej. Udział pracy własnej studenta niewymagającej uczestnictwa nauczyciela jest określony w każdym sylabusie przedmiotu. Na podstawie analizy programu studiów ujmującego wymiar godzinowy zajęć wyłącznie jako zajęcia kontaktowe, a więc wymagające obecności nauczyciela akademickiego i studentów można uznać, iż udział tych zajęć na studiach stacjonarnych jest właściwy i wynosi około 50% ogółu ECTS, zaś na studiach niestacjonarnych około 30%. Ogólna liczba godzin kontaktowych na studiach I stopnia stacjonarnych wynosi 2343 na studiach licencjackich i 2538 na studiach inżynierskich, na studiach niestacjonarnych odpowiednio 1234 i 1359, na studiach II stopnia stacjonarnych 3-semestralnych 921 i 4-semestralnych 987, a na niestacjonarnych, odpowiednio 644 i 574. Natomiast w Raporcie Samooceny informacja dotycząca liczby punktów ECTS dla zajęć „kontaktowych „czyli wymagających obecności nauczyciela akademickiego i studentów jest ujmowana mylnie i np. dla studiów I stopnia wynosi 197 a więc ponad 180 punktów, na studiach inżynierskich 229, II stopnia - 123 lub 120. Przypisanie punktów ECTS poszczególnym modułom jest na ogół właściwe, przy czym dyskusyjne jest różnicowanie liczby punktów (poprzez udział pracy własnej) przedmiotom o bardzo zbliżonych celach kształcenia. I tak np. przedmiot *Systemy osadnicze*, jako przedmiot do wyboru w wymiarze 30 godzin zajęć kontaktowych. ma 3 punkty ECTS, a *Makroekonomia* i *Społeczno-kulturowe uwarunkowania gospodarki przestrzennej*, również w wymiarze 30 godzin kontaktowych każdy, jako przedmioty obowiązkowe, mają tylko po 2 punkty ECTS. Podobnie przedmiot *Integracja europejska* ma 3 punkty ECTS i 30 godzin zajęć kontaktowych, a przedmiot *Region, regionalizacja i rozwój regionalny*, przy 45 godzinach kontaktowych, również ma przypisane 3 punkty ECTS.

Udział zajęć związanych z prowadzonymi badaniami naukowymi jest zgodny ze specyfiką profilu ogólnoakademickiego (wynosi ponad 50% punktów ECTS we wszystkich realizowanych programach) i zapewnia studentom rozwijanie zainteresowań naukowych i zawodowych. Również udział zajęć do wyboru przekracza regulowane minimum, tworząc studentom możliwość wyboru zajęć w każdym semestrze łącznie w wymiarze ponad 30% ECTS w poszczególnych programach.

Przedstawiony program studiów wyodrębnia tylko dwa moduły kształcenia tj. z zakresu nauk podstawowych oraz moduły do wyboru. Kryterium tego podziału nie jest spójne, bo raczej odpowiada podziałowi na zajęcia obligatoryjne i zajęcia do wyboru. Ponadto taki

podział sprawia, iż w grupie modułów z zakresu nauk podstawowych znalazły się ćwiczenia terenowe, wychowanie fizyczne, przysposobienie biblioteczne i bhp obok matematyki, socjologii, prawoznawstwa itp. Należy rozważyć wyodrębnienie modułów zajęć np. przedmiotów, ogólnych, podstawowych, kierunkowych, specjalizacyjnych, specjalnościowych (w przypadku prowadzenia specjalności). Analiza sylabusów w tym bilansu czasu pracy studenta, jak i treści kształcenia, pozwala stwierdzić, iż czas przewidziany na realizację programu studiów, jak i poszczególnych modułów, z uwzględnieniem nakładu pracy studenta, w tym pracy własnej, mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwia realizację zakładanych efektów kształcenia, jak również treści kształcenia. Oferowane treści programowe wykazują spójność z efektami przedmiotowymi i w konsekwencji kierunkowymi. Wiedza z odpowiednich obszarów kształcenia oraz dyscyplin naukowych określona przez efekty jest przekazywana w przedmiotach o charakterze podstawowym jak np. *Podstawy gospodarki przestrzennej, Geografia ekonomiczna, Podstawy urbanistyki i architektury*. Efekty dotyczące umiejętności są realizowane na przedmiotach laboratoryjnych i projektowych jak np. *Rysunek techniczny i planistyczny, Podstawy projektowania urbanistycznego, Zajęcia terenowe, Metody analizy przestrzennej*, na studiach inżynierskich na przedmiotach *Grafika inżynierska, Ekonometria*, laboratorium inżynierskie *Planowanie i projektowanie terenów zieleni, Planowanie przestrzenne na poziomie lokalnym*.

Treści kształcenia oferowane na studiach I stopnia licencjackich w takich przedmiotach jak *Podstawy gospodarki przestrzennej, Planowanie przestrzenne na poziomie lokalnym, Fizjografia planistyczna, Projektowanie urbanistyczne*, a obejmujące między innymi zagadnienia: System planowania przestrzennego w Polsce, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, Plan zagospodarowania przestrzennego województwa, Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju - realizują efekty: GP1A_W06 *ma uporządkowaną podbudowaną teoretycznie wiedzę ogólną obejmującą zagadnienia planowania przestrzennego i projektowania układów przestrzennych* oraz GP1A_U20 - *posiada umiejętności przygotowania prac pisemnych dotyczących zagadnień gospodarki przestrzennej i planowania przestrzennego z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych oraz różnych materiałów źródłowych a także przedstawiania podstawowych też w języku obcym.*

Podając przykład spójności treści kształcenia studiów 7-estralnych - inżynierskich z efektami kształcenia można wskazać, iż tematy ujęte w programie studiów obejmujące takie zagadnienia jak: analiza procesów i zjawisk społeczno-gospodarczych z wykorzystaniem metod i narzędzi statystycznych, ekonometrycznych i informatycznych stosowanych w gospodarce przestrzennej w różnych skalach realizują efekty GP1A_W07 - *zna podstawowe metody statystyki opisowej i matematycznej w zakresie pozwalającym na opis i analizę wybranych zjawisk z zakresu gospodarki przestrzennej* GP1A_W08 - *zna podstawowe metody analizy przestrzennej zjawisk społeczno-gospodarczych oraz zna zasady modelowania ekonometrycznego dla opisu procesów i zjawisk w przestrzeni*

geograficznej i ich zróżnicowania przestrzennego, GP1A_U13 - posiada umiejętność stosowania podstawowych wskaźników, modeli i testów do analizy struktury przestrzennej jednostek terytorialnych w zakresie oceny.

Na studiach II stopnia do kluczowych treści kształcenia należy zaliczyć: analizę zjawisk przyrodniczych, społecznych, ekonomicznych, w różnych skalach przestrzennych, zintegrowane planowanie regionalne, zarządzanie i planowanie przestrzenne na poziomie krajowym i międzynarodowym oraz planowanie i wykonanie zadania badawczego. Treści te realizują np. takie efekty jak GP2A_W03 *posiada pogłębioną wiedzę o strukturach i instytucjach społecznych funkcjonujących w różnych skalach przestrzennych i relacjach między nimi oraz ich historycznej ewolucji; GP2A_U07 potrafi wykorzystywać wiedzę teoretyczną z zakresu gospodarki przestrzennej oraz powiązanych z nią dyscyplin do analizowania przebiegu procesów społecznych i ich aspektów przestrzennych w różnych skalach: lokalnej, regionalnej, globalnej .*

Analizując program studiów i sylabusy można dostrzec pojedyncze przypadki braku pełnej spójności między efektami kształcenia, a treściami, co może wynikać również z różnego stopnia szczegółowości prezentacji treści w sylabusach. I tak np. w przedmiocie *Marketing* treści kształcenia nie w pełni odnoszą się do zaprojektowanych, następujących efektów: Zna terminologię z zakresu marketingu i zasady konkurencyjności ,ma wiedzę dotyczącą zjawisk i procesów zachodzących w trakcie inwestycyjnych decyzji planistycznych służących pozyskiwaniu wartości marketingowych, ma wiedzę teoretyczną na temat pozyskiwaniu środków finansowych na działalność marketingową gminy, zna podstawowe uregulowania prawne, normy i reguły organizacyjno-prawne wpływające na planowanie przestrzenne oraz wiedzę dotyczącą zarządzania, potrafi prawidłowo interpretować zjawiska społeczne wywołane procesem zmian gospodarczych i prawnych wskutek działań marketingowych, potrafi pracować ze społecznością lokalną na różnych etapach działań marketingu terytorialnego. Natomiast treści kształcenia ujęte są zbyt ogólnie, aby je student powiązał z efektami i obejmują:

Analizę zasobów jako podstaw rozwoju miejscowości – wartości w marketingu terytorialnym, Marketing terytorialny – przedmiot, podmiot, adresaci, narzędzia pobudzania i utrzymywania rozwoju, skutki i korzyści, możliwości finansowania, obraz miejsca, Organizowanie i koordynacja działań marketingowych, Ministrategię marketingową – przykłady i zadania.

Układ przedmiotów w poszczególnych semestrach oferowanych programów studiów wskazuje na właściwą ich sekwencję. I tak na studiach I stopnia dominują zagadnienia teoretyczne, wprowadzające podstawy dyscyplin naukowych oraz treści nastawione na problematykę krajową. Na studiach licencjackich podstawowe znaczenie mają treści kształcenia z zakresu nauk społecznych w tym geografii społeczno-ekonomicznej oraz nauk przyrodniczych, przy mniejszym udziale nauk technicznych. Natomiast na studiach inżynierskich większe znacznie ma wiedza z obszaru nauk technicznych wspierająca efekty kształcenia prowadzące do uzyskania tytułu zawodowego inżyniera. W programie studiów II stopnia akcentowana jest wiedza dotycząca polityki regionalnej i aspektów

metodologicznych analizy gospodarki przestrzennej. Przedmioty o charakterze specjalistycznym, bądź specjalnościowym (studia II stopnia 4-semestralne) pogłębiają wiedzę z przedmiotów podstawowych, a ich tematyka jest zorientowana na poszczególne segmenty gospodarki przestrzennej, jak np. obszary wiejskie. Powiązanie treści kształcenia z badaniami naukowymi pracowników zapewnia aktualność treści, zgodność z najnowszymi rezultatami badań naukowych. Przegląd tematyki badań potwierdza ich pełną zgodność z modułami umieszczonymi w programie studiów. Przegląd sylabusów pozwala stwierdzić, że zalecana literatura jest aktualna i prezentuje autorów polskich, jak i zagranicznych. Oceniając treści kształcenia trzeba wskazać na ich szczególną kompleksowość odnoszącą się do trzech obszarów kształcenia i, zgodnie z koncepcją kształcenia, do wielu dyscyplin naukowych, co umożliwi realizację wszystkich zakładanych efektów kształcenia.

Realizację efektów kształcenia wspomaga odpowiedni dobór i zróżnicowanie form zajęć uwzględniające cele kształcenia. Dominują zajęcia aktywizujące w tym: ćwiczenia, laboratoria, warsztaty, zajęcia terenowe, które stanowią we wszystkich ścieżkach studiów i rodzajach od 50- 60% ogółu zajęć. Wielkość grup ćwiczeniowych i laboratoryjnych w regulacjach uczelnianych jest ustalona na poziomie odpowiednio do 30 i 20 osób (w opinii Zespołu zbyt wysokim), jednak na kierunku grupy te są zdecydowanie mniejsze, co potwierdziły wizytacje zajęć i co sprzyja realizacji zajęć w szczególności warsztatowych i laboratoryjnych. Trzeba zauważyć znaczący udział zajęć terenowych, które na kierunku *gospodarka przestrzenna* są niezbędną formą i metodą kształcenia, gdyż pozwalają na bezpośrednie poznanie warunków środowiska pracy, realnych problemów wymagających decyzji i rozwiązania, odmienności działania, uwzględniającej uwarunkowania przyrodnicze. Zajęcia terenowe odbywają się we właściwych przestrzeniach przyrodniczych i społecznych, organizacjach gospodarczych, społecznych, w tym komunalnych, związanych ze specyfiką problemów występujących w gospodarce przestrzeni. Program kształcenia umożliwia studentom uczestniczenie w projektach badawczych w tym międzynarodowych, realizowanych przez kadrę naukową. Studenci biorą udział w badaniach i efekty swoich prac opublikowali w 22 artykułach naukowych jako autorzy lub współautorzy. Tematyka opublikowanych prac jest ściśle powiązana z zakresem kierunku *gospodarka przestrzenna*. Studenci brali też czynny udział w siedmiu konferencjach naukowych.

Program studiów, jak i metody dydaktyczne umożliwiają osiągnięcie efektów kształcenia. Są to bowiem tradycyjne wykłady problemowe z prezentacją, jak i metody współczesne, aktywizujące studentów, w tym również w formie pracy własnej (co ujęte jest w sylabusach). Są to przede wszystkim metody projektowe oraz metody rozwiązywania problemów wykorzystywane zarówno w problemach badawczych jak i środowiska pracy, metody analityczne i projektowe z wykorzystaniem współczesnych narzędzi informatycznych, tj. specjalistycznych programów komputerowych jak np. AutoCad, Archicad, GIS i inne, realizowane w Laboratorium Modelowania Ekonometrycznego, Laboratorium Projektowania Urbanistycznego i Architektonicznego oraz Laboratorium

Regionalnych Systemów Informacji Geograficznej, indywidualne i grupowe techniki zbierania i opracowywania danych (w tym na przykład ze zbiorów Wydziałowego Archiwum Kartograficznego), indywidualne i grupowe prace projektowe. Przygotowanie do prowadzenia badań w przypadku studentów studiów pierwszego stopnia zapewniają moduły: *Metodyka pracy naukowej i ochrona własności intelektualnej*, *Seminarium dyplomowe*, *Laboratorium licencjackie*, na których student realizuje poszczególne etapy postępowania badawczego, a ponadto stosuje metody analityczne, które student poznaje na przedmiotach *Statystyka*, *Ekonometria*, *Systemy informacji geograficznej*.

Na studiach inżynierskich student poznaje metody, techniki i narzędzia stosowane przy rozwiązywaniu prostych zadań inżynierskich z zakresu gospodarki przestrzennej w ramach takich modułów, jak: *Rysunek techniczny i planistyczny*, *Grafika inżynierska*, *Projektowanie urbanistyczne*, *Planowanie infrastruktury*.

Na studiach II stopnia studenci są włączani w projekty badawcze i realizują w nich określone zadania badawcze, publikują swoje prace jako publikacje naukowe, opracowują na konferencje studenckie i naukowe referaty, realizują prace magisterskie o charakterze badawczym. Warsztat badawczy poznają i wykorzystują w takich modułach, jak: *Metodologia gospodarki przestrzennej*, *Metodyka pracy magisterskiej*, *Laboratorium magisterskie*.

Jedną ze stosowanych na zajęciach terenowych metod osiągania efektów w zakresie kompetencji społecznych, jest odgrywanie ról, w których studenci występują jako uczestnicy życia publicznego, muszą nawiązać kontakty społeczne z mieszkańcami, przedstawicielami władz lokalnych, przedsiębiorcami i skutecznie pozyskać pierwotne dane. Stosowane metody dydaktyczne umożliwiają indywidualizację kształcenia przede wszystkim z uwagi na znaczący udział zajęć projektowych, do wyboru, możliwość podjęcia prac badawczych w projektach o zróżnicowanej tematyce a także formę indywidualnego toku studiów. Z formy tej skorzystało w ostatnim roku 9 studentów realizując program studiów pod opieką opiekuna. Trzeba zauważyć też szczególną możliwość dostosowania metod dydaktycznych do potrzeb osób niepełnosprawnych. Rozmowa z Pełnomocnikiem Rektora ds. studentów niepełnosprawnych pozwoliła ustalić, iż istnieje możliwość przygotowania specjalnych materiałów dydaktycznych przez uczelnianą pracownię specjalistyczną, a nauka języka obcego jest możliwa przy zastosowaniu zindywidualizowanych form i metod zajęć wykorzystujących możliwości techniczne, jak np. korzystanie z dyktafonów, komputerów specjalistycznych, tabletów, oprogramowania udźwiękowiającego, urządzeń brajlowskich, klawiatur alternatywnych oraz urządzeń tłumaczących w czasie rzeczywistym. Również wsparciem dla realizacji zajęć dydaktycznych jest możliwość wykorzystania b-learningu i e-learningu (na kierunku prowadzone są wyłącznie 2 godziny zajęć z przysposobienia bibliotecznego). Zastosowana w platformie Moodle technologia pozwala zarówno na całkowicie zdalne prowadzenie zajęć, jak i na zastosowanie metod b-learningu – udostępniania materiałów online, rozliczania projektów, organizacji quizów sprawdzających nabytą wiedzę.

Treści kształcenia języka obcego są zgodne z efektami kierunkowymi i umożliwiają przygotowanie opracowań, jak i studiowanie literatury w języku obcym. Oferta zajęć prowadzonych w językach obcych w szczególności i w języku angielskim jest bardzo bogata, przeznaczona wprawdzie dla studentów zagranicznych, ale umożliwiająca uczestniczenie w zajęciach studentom kierunku *gospodarka przestrzenna*. Udział studentów w tych zajęciach sięga około kilkunastu osób na każdym z oferowanych modułów. Nauczyciele akademicy w rozmowie z Zespołem oceniającym podkreślali swój udział we wsparciu studentów w rozwoju naukowym, dokonywaniu wyborów, co ma, z uwagi na specyfikę kierunku, szczególnie rozwiniętą formę w zadaniach projektowych, laboratoryjnych, modelowych, a także przy wyborze zajęć fakultatywnych.

Program studiów obejmuje obowiązkowe praktyki zawodowe na studiach stacjonarnych I stopnia licencjackich i inżynierskich w wymiarze trzech tygodni w trakcie II roku studiów. Na studiach licencjackich wymiar praktyk zawodowych wynosi dwa tygodnie, zaś trzy tygodnie na studiach inżynierskich. Praktyki odbywają się w instytucjach, których profil działalności jest zgodny z zakresem problematyki gospodarki przestrzennej, w tym m.in. w pracowniach urbanistycznych, biurach planowania przestrzennego, wydziałach rewitalizacji. Wydział nie ma bazy instytucji przyjmujących studentów na praktyki, ani też opracowanych kryteriów kwalifikacji organizacji do takiej bazy. Studenci samodzielnie poszukują miejsc praktyk, które są weryfikowane przez opiekunów praktyk (jak nas poinformowano) na podstawie profilu ich działalności. Obowiązkowe praktyki zawodowe organizowane są najczęściej w okresie od czerwca do września. Ich celem jest wykorzystanie, weryfikacja i poszerzenie wiedzy w warunkach odpowiadających przeszłemu środowisku pracy oraz kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych oczekiwanych przez pracodawców i pożądanym na rynku pracy. Zakres zadań dla praktyk jest podporządkowany efektom kierunkowym. Program studiów II stopnia nie przewiduje obowiązkowych praktyk. Ponadto studenci mają możliwość odbycia praktyk nieobowiązkowych. Praktyki zawodowe na WNGiG realizowane są pod opieką pełnomocników dziekana, z którymi Zespół Oceniający odbył rozmowy. Wydział deklaruje opracowanie bazy organizacji współpracujących w zakresie organizacji praktyk. Baza taka jest opracowana dla instytucji, w których te praktyki się odbywały.

Przedstawiony harmonogram zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku jest zgodny z zasadami higieny procesu nauczania zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Nie stwierdzono nadmiernej koncentracji zajęć. Natomiast w opinii studentów w planie zajęć zdarzają się zbyt długie przerwy pomiędzy poszczególnymi zajęciami, zajęcia do godzin wieczornych, brak jest także dłuższej przerwy obiadowej. Studenci pozytywnie zaopiniowali rozkład terminów związanych z zaliczeniami i egzaminami w sesji egzaminacyjnej.

2.2. Skuteczność osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na poziomie kierunku *gospodarka przestrzenna* weryfikowana jest poprzez ocenę zgodności efektów kierunkowych z efektami

obszarowymi określonymi w KRK, a także zgodności z efektami przedmiotowymi i treściami kształcenia. Ponadto w każdym semestrze przeprowadzana jest analiza struktury ocen sesji egzaminacyjnych. Nadmierny udział ocen niskich prowadzi do działań wspomagających studentów w osiąganiu efektów. Natomiast zasadnicza ocena skuteczności osiągania efektów kształcenia, której ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągania efektów kształcenia określa Regulamin Studiów UAM, odbywa się w trakcie zajęć (oceny formujące) oraz po ich zakończeniu (oceny podsumowujące) w ramach zaliczania poszczególnych przedmiotów, ćwiczeń terenowych, praktyk zawodowych, procesu dyplomowania, czy też podczas badania losów absolwentów. Weryfikacja obejmuje wszystkie kategorie efektów, a więc wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. Podstawą weryfikacji efektów są między innymi: prace śródsemestralne i semestralne (indywidualne i grupowe), odpowiedzi studentów, raporty z praktyk zawodowych, prace dyplomowe. W procesie oceny osiągania efektów kształcenia wykorzystuje się zróżnicowane metody weryfikacji, w tym w zakresie wiedzy: egzamin pisemny lub ustny (w formie testowej lub opisowo-problemowej), przygotowanie referatu oraz jego prezentacja (przygotowanie wypowiedzi ustnej), w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych: przygotowanie projektu zawierającego część tekstową i opracowanie graficzne oraz jego obrona, przygotowanie pracy semestralnej, w tym z zastosowaniem metody pracy grupowej, wykonanie zadań laboratoryjnych, przygotowanie portfolio, opracowanie projektu zespołowego wykonanego metodą warsztatowej pracy grupowej, często połączone z prezentacją, powszechnie wykorzystywane w ramach zajęć terenowych oraz egzaminy i zaliczenia (ustne, pisemne, w formie testowej lub opisowej). Weryfikacja efektów z języka obcego uwzględnia zasady osiągania odpowiednio poziomu B2 i B2 plus i uwzględnia pisemne i ustne egzaminy, w tym testy, prace opisowe, referaty, opracowania problemowe z tematyki gospodarki przestrzennej. Metody sprawdzania i oceny wszystkich zakładanych efektów kształcenia na poziomie modułów zajęć, w tym w szczególności sprawdzenia i oceny efektów obejmujących przygotowanie do prowadzenia badań uwzględniają projekty badawcze w których bierze się pod uwagę umiejętności formułowania problemów badawczych, analizy badanego problemu oraz prace dyplomowe. Udział w badaniach weryfikowany jest poprzez ocenę wykonania zadań badawczych, sprawozdania z realizacji udziału w projekcie badawczym, opracowanie artykułu lub referatu naukowego, pracę magisterską. Weryfikacja efektów kształcenia ma miejsce również poprzez ocenę zewnętrzną publikacji lub referatów przygotowanych przez studentów. Jak już wspomniano, studenci kierunku gospodarka przestrzenna opublikowali lub złożyli do druku w ostatnich 3 latach 22 artykułów i wygłosili 7 referatów na ogólnopolskich konferencjach naukowych w tym studenckich kół naukowych.

Zasady weryfikacji zakładanych efektów kształcenia, kryteria oceny są podawane do wiadomości studentów na stronie internetowej Wydziału, a także na pierwszych zajęciach każdego przedmiotu oraz podawane w sylabusach. Zasady te są w pełni respektowane. Terminy przygotowania referatów i prac śródsemestralnych uzgodnione są ze studentami przez nauczycieli prowadzących, na pierwszych zajęciach. Zaliczenia i egzaminy odbywają się zgodnie z ramową organizacją roku akademickiego na Wydziale uchwaloną przez Radę

Wydziału i uzgodnioną ze studentami. Studenci otrzymują informacje zwrotne o postępach w wynikach nauczania, na zasadach wcześniej uzgodnionych z Prowadzącymi. Najczęściej wyniki są prezentowane w ramach kolejnych zajęć lub przesyłane w formie elektronicznej z zachowaniem ochrony danych osobowych lub udostępniane w systemie USOS. Studenci, którzy chcą otrzymać bardziej szczegółową informację zwrotną dotyczącą otrzymanej oceny oraz stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia mogą zwrócić się z taką prośbą do nauczyciela akademickiego w czasie wyznaczonych konsultacji. Przegląd, podczas wizytacji, prac etapowych, pozwala uznać, iż są one zgodne z zakresem treści kształcenia określonych w sylabusach modułów, stopień trudności pytań nie budzi zastrzeżeń. Nie zawsze prace zawierają uwagi Prowadzącego, który ogranicza się jedynie, w weryfikacji pracy, do wystawienia punktów i oceny. Dobór nauczycieli do weryfikacji prac etapowych i dyplomowych nie budzi żadnych zastrzeżeń.

Wszyscy studenci są jednakowo traktowani w procesie sprawdzania i oceniania efektów kształcenia, co reguluje Regulamin studiów oraz harmonogram sesji egzaminacyjnej, warunki zaliczania modułów, dyscyplina i terminowość zaliczeń. Spotkanie Zespołu Oceniającego z kadrą akademicką oraz władzami Wydziału pozwoliło ustalić, iż studenci otrzymują wsparcie udzielane w procesie uczenia się ze strony kadry akademickiej przy opracowywaniu prac dyplomowych i magisterskich, w szczególności przy opracowywaniu artykułów i referatów, realizowaniu zadań z projektów badawczych, a także przy realizacji standardowych projektów, które na kierunku gospodarka przestrzenna są podstawowym sposobem rozwijania umiejętności i samodzielności badawczej w zestawieniu z bieżącymi wynikami weryfikacji ich osiągnięć. Zasady weryfikacji dopuszczają pewną elastyczność w zaliczaniu efektów kształcenia uzyskiwanych przez studentów niepełnosprawnych. Możliwa jest, w zależności od potrzeb zmiana formy egzaminu z pisemnej na ustną, albo odwrotnie, zmiana terminu lub miejsca egzaminu, stosowanie alternatywnej formy zapisu oraz korzystanie z dodatkowych urządzeń technicznych, przedłużeniu czasu trwania egzaminu lub zaliczenia do 50% czasu podstawowego, korzystaniu w trakcie egzaminu z osób wspomagających, np. tłumacza języka migowego, stenotypisty lub lektora. Pozytywnie należy również ocenić wsparcie oferowane studentom przez Biuro Karier oraz Pełnomocnika Rektora ds. osób niepełnosprawnych w zakresie wchodzenia na rynek pracy osób niepełnosprawnych. Ze względu na charakter uczelni wsparcie dla osób niepełnosprawnych jest głównie udzielane przez jednostki Wydziałowe przy wsparciu Pełnomocnika Rektora. Na wizytowanym kierunku obecnie nie studiuje osoby z niepełnosprawnością, a rodzaj oferowanego studentom wsparcia należy zaopiniować wyróżniająco.

Zaliczenie ćwiczeń terenowych odbywa się poprzez prezentację zebranych wyników badań inwentaryzacyjnych i ankietowych (w formie tekstowej i graficznej), omówienie wyników i ich interpretację oraz aktywne uczestnictwo w zajęciach.

Weryfikacja efektów kształcenia uzyskanych w ramach praktyk zawodowych dokonywana jest przez opiekuna praktyk z ramienia organizacji, w której praktyka się odbywa i z ramienia Wydziału przez pełnomocnika ds. praktyk zawodowych. Podstawowym elementem

oceny jest pisemna opinia pracodawcy, u którego student odbywał praktykę. Zawiera ona opis zakresu obowiązków i zadań wykonywanych przez praktykanta, odnoszących się do zakładanych efektów kształcenia (ujętych w sylabusie praktyki) oraz ocenę ich realizacji przez pracodawcę. Pełnomocnik dziekana ds. praktyk zawodowych zalicza praktykę zawodową na podstawie analizy i oceny dziennika praktyk. Zespół Oceniający podczas wizytacji zapoznał się z dokumentacją stanowiącą podstawę zaliczania praktyk zawodowych. Rozmowa z pełnomocnikami pozwala ustalić, iż podczas realizacji praktyk nie stwierdzono problemów wymagających interwencji.

Proces dyplomowania stanowi kluczowy element oceny rozwoju studenta z uwagi na wiedzę, umiejętności i kompetencje badawcze. Proces obejmuje seminarium dyplomowe, przygotowanie pracy dyplomowej (na studiach I stopnia licencjackiej lub inżynierskiej na studiach II stopnia magisterskiej) oraz złożenie egzaminu dyplomowego. Przegląd podczas wizytacji prac dyplomowych pozwala stwierdzić, że respektują one standardy opracowywania prac dyplomowych określone na Wydziale. Tematyka prac jest ściśle powiązana z zakresem kierunku gospodarka przestrzenna. Poziom prac jest zróżnicowany. Oceny są na ogół zasadne, choć zdarzają się oceny zawyżone. Recenzje są przygotowane rzetelnie, choć nie zawsze odnoszą się do oceny metod stosowanych w pracy. Egzamin dyplomowy odbywający się przez 3-osobową Komisję składającą się z Dziekana lub Prodziekana, opiekuna pracy i recenzenta obejmuje trzy pytania. Jedno z nich dotyczy pracy dyplomowej, a dwa zagadnień egzaminacyjnych, które są zatwierdzane przez Radę Instytutu i następnie publikowane na stronach Wydziału i IGSEiGP.

Prace etapowe i dyplomowe są archiwizowane, a studenci mają do nich dostęp, co zapewnia przejrzystość procesu sprawdzania i oceny efektów kształcenia, a także porównywalność wyników oceny. Z kolei bezstronność i wiarygodność oceny postępów w nauce studentów jest zapewniona poprzez dobór odpowiedniej, z uwagi na kwalifikacje naukowe i dydaktyczne, kadry akademickiej, podawanie informacji zwrotnych studentom, proces ankietyzacji umożliwiający wyrażanie przez studentów opinii o zasadach oceny i wywiązywaniu się nauczycieli akademickich z obowiązków dydaktycznych.

Regulamin studiów określa zasady reagowania na zachowania nieetyczne i niezgodne z prawem, jak również komisyjnego zaliczania modułów. W sytuacjach „konfliktowych” związanych ze sprawdzaniem i oceną efektów kształcenia prowadzi się postępowanie zgodnie z zasadami zapisanymi w Regulaminie studiów. Na Wydziale stosowany jest system antyplagiatowy do oceny oryginalności prac dyplomowych. Natomiast nie ma sformalizowanych zasad rozstrzygania sytuacji konfliktowych, ale studenci wiedzą, że władze dziekańskie są otwarte na rozwiązywanie spraw trudnych, a dobre obyczaje akademickie są na Wydziale respektowane.

Weryfikacja efektów kształcenia odbywa się również poprzez ich przydatność na rynku pracy w badaniach losów zawodowych absolwentów. Przeprowadzone przez Uczelnię badania wśród absolwentów kierunku gospodarka przestrzenna wskazały, że zauważalny jest silny związek pomiędzy ukończonymi studiami a zatrudnieniem, zaś najwyższymi cenionymi umiejętnościami zdobytymi na studiach była umiejętność logicznego i analitycznego myślenia

oraz umiejętność samodzielnego poszukiwania informacji i uczenia się, a także prezentacji wyników oraz pracy w grupie. Absolwenci znajdowali zatrudnienie głównie w takich działach gospodarki jak nieruchomości, architektura, geodezja, a także w administracji publicznej. Wyniki te potwierdzają zasadność przyjętych efektów kształcenia.

Wszystkie osoby prowadzące zajęcia dydaktyczne mają wyznaczone godziny konsultacji, które są dopasowane do planu zajęć wizytowanego kierunku. Studenci przyznają jednak, że rzadko korzystają z tej formy wsparcia.

2.3. Zasady rekrutacji dla wszystkich prowadzonych na Uniwersytecie kierunków studiów w tym gospodarka przestrzenna określa Senat Uczelni. Warunki rekrutacji na rok akademicki 2016/2017 określiła Uchwała Senatu nr 228/2014/2015 z dnia 25 maja 2015 r. w sprawie warunków, trybów oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na I rok studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych w roku akademickim 2016/2017. W przypadku studiów I stopnia obowiązuje konkurs świadectw dojrzałości prowadzony w jednym z dwóch trybów – Tryb I stosuje się gdy dana osoba zdawała nową maturę lub jest absolwentem szkół należących do Organizacji Matur Międzynarodowych (IB) lub uzyskała świadectwo dojrzałości za granicą, natomiast Tryb II dla osób, które zdawały tzw. starą maturę. W obydwu przypadkach ocenom uzyskanym na świadectwie dojrzałości przypisuje się odpowiednie wagi. O przyjęciu na studia decyduje ranking kandydatów na podstawie świadectw dojrzałości, obejmujący wybrane przedmioty z następujących: język obcy nowożytny, geografia, biologia, matematyka, fizyka i astronomia lub fizyka. Kierunek gospodarka przestrzenna jest szczególnie adresowany do absolwentów szkół średnich, którzy interesują się funkcjonowaniem społeczeństwa i gospodarki, posiadają podstawowe umiejętności analizowania i uogólniania zjawisk społeczno-gospodarczych i przyrodniczych, posiadają zmysł estetyczny oraz inteligencję przestrzenną, a w przypadku studiów inżynierskich wykazują zainteresowanie aspektami technicznymi funkcjonowania miast i obszarów wiejskich. Na studia mogą zostać przyjęci również kandydaci będący finalistami Olimpiady Geograficznej, Nautologicznej, lub Wiedzy Ekologicznej – przypisuje im się wówczas maksymalną liczbę punktów. Rekrutacja kandydatów na studia II stopnia jest dwuetapowa tj. na podstawie dyplomu studiów wyższych oraz na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej. Obu etapom przypisano takie same wagi. Przy czym na studia 3 semestralne II stopnia mogą ubiegać się osoby posiadające tytuł zawodowy inżyniera. O przyjęciu na studia decyduje suma punktów uzyskanych za oceny na dyplomach ukończenia studiów oraz ocenę uzyskaną podczas rozmowy kwalifikacyjnej. Ocena poniżej trzech punktów za rozmowę kwalifikacyjną oznacza nieprzyjęcie na studia niezależnie od wyników na dyplomie. Na gospodarkę przestrzenną przyjmowani są absolwenci kierunków gospodarki przestrzennej, również innych uczelni oraz wszystkich kierunków studiów prowadzonych na WNGiG, a także tych kierunków z innych uczelni, studiów ekonomicznych, studiów z zakresu architektury i urbanistyki, studiów z zakresu ochrony środowiska, studiów z zakresu ochrony dóbr kultury. Szczegółowe informacje o studiach i terminach rekrutacji na WNGiG znajdują się na stronie internetowej Wydziału <http://wngig.amu.edu.pl/dlakandydata>. Przyjęte zasady rekrutacji zapewniają kandydatom równe szanse w przyjęciu na kierunek

gospodarka przestrzenna. Zespół Oceniający uważa, iż zasady rekrutacji na studia II stopnia powinny wiązać kryteria przyjęć z efektami uzyskanymi na studiach I stopnia. Uczelnia podejmuje działania doskonalące zasady rekrutacji na studiach II stopnia wskazując na zakres kierunków studiów, których absolwenci mogą ubiegać się o przyjęcie na studia.

W opinii studentów wizytowanego kierunku rekrutacja na studia I i II stopnia jest prowadzona w sposób odpowiedni, a wszystkie wymagania, w tym kryteria przyjęć, zostały przejrzysto przedstawione na stronie internetowej uczelni.

Ogólne zasady procesu dyplomowania określa Regulamin studiów. Warunkiem wydania dyplomu ukończenia studiów wyższych jest uzyskanie określonych w programie kształcenia efektów kształcenia i wymaganej liczby punktów ECTS, odbycie przewidzianych w programie kształcenia praktyk, złożenie pracy dyplomowej oraz egzaminu dyplomowego. Zasady wyboru opiekuna pracy są określone wewnętrznymi regulacjami przyjętymi na podstawie obowiązujących przepisów przez Radę IGSEiGP i są udostępnione studentom na stronie <http://igseigp.amu.edu.pl>. Prace dyplomowe przygotowywane są głównie pod kierunkiem samodzielnych nauczycieli akademickich, a także na studiach I stopnia – przez doktorów. Zasady składania i archiwizowania prac dyplomowych określa Zarządzenie nr 157/2013/2014 Rektora UAM z dnia 28 listopada 2013 r. w sprawie zasad składania i archiwizacji prac dyplomowych z wykorzystaniem systemu Archiwum Prac Dyplomowych (APD) oraz wzoru oświadczenia o samodzielnym napisaniu pracy dyplomowej i zgodności wersji elektronicznej pracy dyplomowej z wersją drukowaną. W systemie APD funkcjonuje mechanizm kontroli zgodności obu wersji. Prace każdorazowo poddawane są sprawdzeniu w elektronicznym systemie antyplagiatowym OSA zgodnie z Zarządzeniem Nr 479/2015/2016 Rektora UAM z dnia 1 lutego 2016 r. w sprawie zasad funkcjonowania w UAM Otwartego Systemu Antyplagiatowego (OSA). Ocena na dyplomie uwzględnia ocenę pracy dyplomowej, średniej z okresu studiów oraz wynik egzaminu dyplomowego.

Szczegółowe zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się oraz sposób powoływania i działania organów weryfikujących efekty uczenia się zostały określone w Uchwale Senatu UAM nr 234/2014/2015. Zasady te uwzględniają regulacje prawne określone w Ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym jak również przestrzegają zasad oceny jakości kształcenia. Procedura potwierdzania efektów uczenia się przewiduje powołanie Wydziałowej Komisji ds. Potwierdzania Efektów Uczenia (WKPEU). Komisja składa się z pięciu członków, przedstawicieli wszystkich instytutów. Do zadań WKPEU należy m.in. rozpatrywanie wniosków kandydatów, którzy ubiegają się o potwierdzenie efektów uczenia się, powoływanie ekspertów merytorycznych z grupy pracowników wydziału, ustalanie sposobów weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia z przedmiotów/modułów zajęć, o potwierdzenie których ubiega się wnioskodawca, wydanie postanowienia w sprawie potwierdzenia efektów uczenia się dla danego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia. Informacje o zasadach, warunkach i trybie potwierdzania efektów uczenia się zostały umieszczone w specjalnej zakładce na stronie internetowej Wydziału. Monitorowanie i ocenę postępów w nauce

studentów na WNGiG wykonuje się dwa razy w roku, tj. w semestrze zimowym i w semestrze letnim a wyniki tego monitorowania przedkłada Radzie Wydziału.

Analiza wyników, a w szczególności rozmiary odsiewu i odpadu stanowią podstawę do wprowadzenia odpowiednich działań jak np.: zwiększenie liczby godzin zajęć z zagadnień sprawiających studentom najwięcej trudności w ich opanowaniu, wprowadzanie zajęć dokształcających lub przenoszenie zajęć na wyższy rok studiów

Regulamin studiów uwzględnia przenoszenie i uznawanie zajęć zaliczanych przez studenta w jednostce w uczelni macierzystej lub w innej uczelni jak również uczelni zagranicznej z wykorzystaniem systemu ECTS. Warunkiem uznawania, przeniesienia zajęć zaliczonych w innej uczelni lub jednostce jest stwierdzenie zbieżności uzyskanych efektów kształcenia. Studentowi przenoszącemu zajęcia zaliczone w innej uczelni przypisuje się taką liczbę punktów ECTS jaka jest przypisana efektom kształcenia uzyskiwanym w wyniku realizacji odpowiednich zajęć w jednostce przyjmującej.

Zespół Oceniający uważa, iż zakres informacji, jak i ich dostępność o zasadach rekrutacji, dyplomowania, potwierdzania i uznawania kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym uwzględnia potrzeby kandydatów i studentów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Program studiów kierunku gospodarka przestrzenna oferuje różnorodne ścieżki kształcenia tj. studia licencjackie, studia inżynierskie oraz II stopnia w trybie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, określając treści kształcenia, czas trwania studiów, system ECTS oraz metody dydaktyczne w pełni umożliwiające realizację zakładanych efektów kształcenia. Oferowane treści kształcenia są powiązane z rezultatami prowadzonych badań naukowych, odpowiadają zakresowi związanemu z wiedzą trzech obszarów kształcenia, uwzględniają rozwój dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia, zapewniając kompleksowość i aktualność oferty dydaktycznej. Znaczący udział zajęć o charakterze studialnym, jak laboratoria, warsztaty, zajęcia projektowe, zajęcia terenowe oraz praktyki zawodowe zapewniają dostosowanie programu kształcenia do oczekiwań rynku pracy. Silną stroną programu jest udział studentów w badaniach naukowych poprzez realizację projektów w tym międzynarodowych, publikację artykułów i opracowywanie prac magisterskich o charakterze badawczym, a także duże nasycenie kształcenia w wykorzystanie technologii informatycznych. Ponadto mocną stroną ocenianego kierunku studiów jest dobra współpraca nauczycieli akademickich ze studentami oraz dostępność materiałów wspomagających proces kształcenia. Studenci niepełnosprawni oraz w trudnej sytuacji mogą liczyć na bardzo dobre wsparcie ze strony Uczelni, a studenci wybitnie uzdolnieni mają prawo ubiegania się o indywidualizację programu kształcenia, by lepiej rozwijać swoje umiejętności. Dobór sposobów weryfikacji efektów kształcenia uwzględnia specyfikę efektów właściwych dla kierunku gospodarka przestrzenna. Weryfikacja odbywa się poprzez oceny formujące i podsumowujące, a także na poziomie kierunku poprzez weryfikację zasadności efektów kształcenia. Rekrutacja, proces dyplomowania, potwierdzanie i uznawanie efektów kształcenia umożliwi studentom i kandydatom studiowanie i zaliczanie kolejnych etapów

edukacji na kierunku gospodarka przestrzenna. Słabszą stroną programu jest system ECTS, który nie zawsze znajduje uzasadnienie w przypisywaniu punktów ECTS, niejednorodność szczegółowości opisu w sylabusach, klasyfikacja modułów zajęć na odpowiednie grupy przedmiotów.

Dobre praktyki

Duży udział zajęć o charakterze studialnym.

Zalecenia

- Weryfikacja przypisania punktów ECTS: zajęciom z bezpośrednim udziałem nauczycieli i studentów.
- Klasyfikacja modułów na zajęcia podstawowe, kierunkowe, specjalizacyjne i specjalnościowe w tym do wyboru.
- Opracowanie kryteriów dla organizacji, instytucji, przedsiębiorstw, w których mogą odbywać się praktyki zawodowe, podjęcie działań do utworzenia bazy organizacji dla praktyk zawodowych, z którymi będą podpisane porozumienia o współpracy, powiązanie oceny studentów przez opiekunów praktyk z efektami kształcenia określonymi dla praktyk zawodowych.
- Rozwijanie metod dydaktycznych w celu indywidualizacji kształcenia.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

- 3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia
- 3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1 Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych im. Adama Mickiewicza w Poznaniu realizuje politykę doskonalenia jakości kształcenia zgodną z rekomendacjami Rady Jakości Kształcenia Uczelni, co dokonuje się w oparciu o rozwiązania wypracowane w ramach Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia. Działania systemu w zakresie projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia zostały uszczegółowione i dostosowane do specyfiki kierunków prowadzonych na Wydziale, w tym ocenianego kierunku studiów „gospodarka przestrzenna”. Za ich realizację na tym szczeblu organizacyjnym odpowiada Wydziałowy zespół ds. zapewnienia jakości kształcenia (dalej: WZZJK), Wydziałowy zespół ds. oceny jakości kształcenia (dalej (WZOJK) oraz powołana na poziomie Instytutu Rada Programowa ds. kierunku gospodarka przestrzenna, w której skład wchodzi przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego tworzący tzw. Radę Pracodawców. Jej pracom przewodniczy zastępca dyrektora ds. dydaktycznych będący jednocześnie łącznikiem z WZZJK.

Programy kształcenia projektowane są zgodnie z Uchwałą Senatu UAM w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania programów

studiów, w tym planów studiów, dla studiów wyższych, programów studiów podyplomowych, programów kursów dokształcających oraz programów szkoleń. Za prawidłowe wdrożenie jej postanowień odpowiada powołana na Wydziale Rada Programowa. Do źródeł informacji uwzględnianych w projektowaniu programu kształcenia należą corocznie opracowywane Rekomendacje Rady ds. Jakości Kształcenia (RJK) dotyczące doskonalenia jakości kształcenia na UAM. Podstawę do ich przygotowania stanowią raporty z badania jakości kształcenia przeprowadzonego na Uczelni oraz raporty obejmujące ocenę własną wydziałów. Rekomendacje zawierają propozycje działań na rzecz doskonalenia jakości kształcenia, które w opinii RJK wymagają najpilniejszej poprawy w zakresie jakości programów studiów, kwalifikacji kadry akademickiej i promowania działań projakościowych. Ponadto RJK określa zasady opisu programów kształcenia łącznie ze wzorami sylabusów modułów (przedmiotów) oraz sprawuje rolę doradczą w zakresie ich wprowadzania. Choć RJK wspomaga wydziały w tworzeniu programów kształcenia zgodnych z obowiązującymi w obszarze szkolnictwa wyższego przepisami prawa m.in. poprzez organizację szkoleń i dostarczanie najnowszych wykładni przepisów, to do czasu przeprowadzenia wizytacji nie podjęto uchwały Senatu (ani nie określono w innych przyjętych na szczeblu Wydziału aktach prawnych), w drodze której zostałyby wskazane, zgodne z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 r. w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych (Dz. U. 2011 nr 179 poz. 1065), dziedziny nauki i dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów. Interesariusze wewnętrzni odgrywają istotną rolę w projektowaniu programu kształcenia, co potwierdza fakt, iż studenci i doktoranci są czynnymi członkami Wydziałowych ciał kolegialnych, m.in. WZOJK, Rady Programowej, czy Rady Wydziału (opiniują jej uchwały). Ponadto studenci inicjują działania projakościowe np. rozpoczęli badanie nakładu pracy studenta (początkowo z użyciem ankiet papierowych, później poprzez stworzone narzędzie internetowe), corocznie oceniają pracę dziekanatów w badaniu „Przyjazny Dziekanat”, czy też przeprowadzili ocenę kształcenia językowego.

Interesariusze zewnętrzni, tj. instytucje naukowe, organy administracji publicznej oraz przedsiębiorcy, u których zazwyczaj studenci odbywają praktyki zawodowe oraz znajdują zatrudnienie, mają wpływ na program kształcenia poprzez inicjowanie i konsultowanie zmian, a także uczestniczą w projektowaniu programu kształcenia poprzez udział w pracach konsultacyjnych Rady Gospodarczej UAM. Corocznie (w październiku) Władze Wydziału kierują do współpracujących z nimi przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego korespondencję, w której zwracają się z prośbą o wyrażenie opinii oraz ewentualnych propozycji zmian dotyczących realizowanego programu studiów.

Efektami działań podejmowanych w ramach projektowania programu kształcenia są przykłady zmian służących jego doskonaleniu. Należą do nich przeprowadzone modyfikacje przyjętych efektów kształcenia, które uznano za zbyt szczegółowe oraz przesadnie rozbudowane, wobec czego wypracowano ich ulepszoną, obowiązującą obecnie wersję. Ponadto w następstwie konsultacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym zwiększono wymiar zagadnień prawnych, które realizowane są w ramach trzech przedmiotów (*Prawoznawstwo, Prawne uwarunkowania gospodarki przestrzennej, Podstawy prawa administracyjnego*). Dzięki nieustającemu dążeniu nauczycieli akademickich do poszerzania swoich kompetencji możliwym stało się wprowadzenie do programu studiów dodatkowych zajęć laboratoryjnych z przedmiotu *Lokalizacja działalności gospodarczej*, które uprzednio prowadzone były wyłącznie w formie wykładów. Podczas zajęć wykorzystywana jest metoda SMILEURBO – kształcenie

poprzez zastosowanie gier, co służy rozwijaniu umiejętności z zakresu zagadnień lokalizacyjnych.

Funkcjonujący na ocenianym kierunku studiów system zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programów kształcenia zakłada bieżący i okresowy (coroczny) przegląd programów kształcenia przez prodziekanów ds. dydaktycznych, dyrektora ds. dydaktycznych, WZZJK oraz Radę Programową ds. kierunku gospodarka przestrzenna. Przyjęta procedura monitorowania pozwala na analizę oceny programów kształcenia pod kątem ich zgodności z przepisami powszechnie obowiązującego prawa oraz prawem wewnętrznym UAM, a także w zakresie np. realizowanych efektów kształcenia, katalogu przedmiotów, punktacji ECTS, jakości prac dyplomowych oraz zmian zgłaszanych przez interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Z inicjatywą zmian w programach kształcenia mogą występować interesariusze wewnętrzni (np. nauczyciele akademicy, studenci oraz ich reprezentacje, w tym samorząd, koła naukowe, WZZJK oraz WZOJK, kierownicy zakładów, dziekani, a także partnerzy zewnętrzni, w tym przedsiębiorcy współpracujący z Instytutem w zakresie prowadzonych zajęć dydaktycznych, przygotowywania raportów, ekspertyz, czy konferencji, a także pracownicy administracji publicznej oraz absolwenci m.in. poprzez zgłaszanie uwag w systemie UBDA - Uniwersytecka Baza Danych Absolwentów. Najczęściej z propozycjami zmian występują nauczyciele akademicy oraz studenci. W przypadku nauczycieli akademickich podstawą są uzyskiwane wyniki badań naukowych oraz doświadczenie wynikające z odbytych staży zagranicznych. Natomiast propozycje studentów (wyrażane m.in. w corocznych ankietach oceniających poszczególne przedmioty) wynikają głównie z obserwacji zmian zachodzących na rynku pracy oraz porównań programów kształcenia realizowanych na innych uczelniach wyższych w Polsce i za granicą. Ponadto od końca 2016 roku w IGSEiGP wprowadzono zasadę regularnych (cosemestralnych) spotkań Dyrekcji Instytutu ze starostami poszczególnych lat oraz studentami kierunku. Ich celem jest zidentyfikowanie braków i potrzeb w zakresie realizowanego procesu dydaktycznego, zarówno w zakresie merytorycznym, jak i warunków organizacyjnych i technicznych. Działania systemu w zakresie monitorowania, okresowego przeglądu programu kształcenia oraz oceny osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia prowadzone są w cyklu corocznym za pomocą ankiet ogólnouniwersyteckich oraz w cyklu dwuletnim poprzez wydziałowe arkusze samooceny. Na podstawie wyników prowadzonych badań formułowane są rekomendacje na poziomie ogólnouniwersyteckim, natomiast WZOJK dokonuje analizy wyników w odniesieniu do wydziału i opracowuje zalecenia na poziomie wydziałowym, które przedstawiane są na posiedzeniu Rady Wydziału i publikowane na stronie domowej Wydziału w specjalnej zakładce. Wykonanie rekomendacji podlega ponownej ocenie przez WZOJK.

Efektom, świadczącym o skuteczności prowadzonych działań było poszerzenie (na wniosek studentów) oferty wykładów monograficznych do wyboru (np. *Wstęp do geografii i geoinformacji krytycznej*, *Turystyka kolejowa*, *Publiczny transport miejski*, *Parki rozrywki w Polsce i na świecie – aspekty turystyczne gospodarcze i społeczne*, *Drzewa i krzewy w środowisku miejskim*, *Historia architektury powszechnej*, *Psychologia a zarządzanie*, *Komunikacja z interesariuszami*). Ponadto w wyniku uwzględnienia propozycji zgłaszanych przez pracodawców przeniesiono *Przyrodnicze podstawy planowania przestrzennego* z modułu do wyboru do modułu zajęć obowiązkowych, co wynika ze zgłaszanej przez przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego konieczności wyposażenia wszystkich studentów w wiedzę z omawianego zakresu.

Weryfikacja osiągania przez studentów zakładanych dla kierunku efektów kształcenia dokonywana jest metodą ewaluacji przez prowadzących zajęcia, system hospitacji zajęć, a

także coroczne, prowadzone przez RJK badanie jakości kształcenia, w którym uczestniczą studenci, doktoranci, słuchacze studiów podyplomowych, nauczyciele akademicy oraz pracownicy administracji związani z procesem kształcenia. RJK corocznie opracowuje kwestionariusze ankiet oraz koordynuje przeprowadzenie procesu ankietyzacji. W cyklu dwuletnim WZOJK opracowuje kwestionariusz wydziałowego arkusza samooceny uwzględniający zaproponowane działania na rzecz doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale, a RJK przygotowuje zestaw aktualnych pytań do arkuszy samooceny. Na podstawie wyników wyżej wymienionych ankiet zostaje przeprowadzana analiza SWOT Wydziału, która stanowi materiał do opracowania propozycji działań na rzecz doskonalenia jakości kształcenia. Ankiety oceniające nauczycieli akademickich (w tym prowadzone przez nich zajęcia) są przeprowadzane każdego roku. Wydział autonomicznie opracowuje zawarte w nich pytania, zgodnie ze specyfiką prowadzonych na nim kierunków. W Statucie Uczelni określono współodpowiedzialność studentów za przygotowywanie ankiet dotyczących oceny zajęć dydaktycznych i nauczycieli, co stanowi jeden z przykładów działań włączających studentów w budowanie kultury jakości.

WZOJK przeprowadza analizę metod i form kształcenia oraz sposobów weryfikacji efektów kształcenia osiągniętych przez studenta, a także publikuje wyniki oceny jakości kształcenia oraz wnioski z monitorowania karier absolwentów Uczelni. W jej kompetencjach leży również ocena jakości prac dyplomowych, koordynowanie procesu ankietyzacji, coroczne przedstawianie Dziekanowi oraz Radzie Wydziału rezultatów oceny jakości kształcenia i przedstawianie wskazówek dotyczących planu naprawczego dla jej poprawienia. Do zadań WZZJK w zakresie monitorowania oraz okresowego przeglądu programu kształcenia należy natomiast m.in. wskazywanie metod doskonalenia procesu kształcenia, w tym organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych, programów kształcenia, metod i form kształcenia oraz sposobów weryfikacji efektów kształcenia osiągniętych przez studenta, wspieranie Rad Programowych w modernizowaniu programów kształcenia i opracowywaniu nowych programów kształcenia, monitorowanie prawidłowego stosowania punktacji ECTS, opracowywanie metod podnoszenia jakości kadry dydaktycznej, coroczne planowanie działań mających na celu doskonalenie jakości kształcenia. W celu oceny nakładu pracy studentów przeprowadzane są ankiety, przy pomocy których gromadzone są dane pozwalające oszacować średni czas poświęcony na uczestnictwo w zajęciach dydaktycznych, a także przeznaczony na indywidualną naukę w tym m.in. przygotowanie do kolokwium, opracowanie projektów.

W monitorowaniu i okresowym przeglądzie programu kształcenia uwzględnia się również sugestie absolwentów, które pozyskuje się przy pomocy ankiet badających losy absolwentów. Władze Wydziału dbają o utrzymanie więzi z absolwentami ocenianego kierunku poprzez cyklicznie organizowane zjazdy absolwentów (ostatni z nich był wyjątkowo uroczysty, co wiązało się z 25-leciem prowadzenia kierunku przez Jednostkę).

Wśród działań doskonalących podjętych na podstawie wykorzystania wyników okresowego przeglądu programu kształcenia wymienić można zwiększenie wymiaru zajęć wykorzystujących program GIS (wprowadzono nowy przedmiot *Wizualizacja 3D w gospodarce przestrzennej*).

3.2 Działania systemu podejmowane w ramach zapewnienia publicznego dostępu do informacji obejmują monitorowanie dostępności i aktualności danych zamieszczanych na stronie internetowej Wydziału, a także badanie kompleksowości i użyteczności publikowanych informacji dla poszczególnych grup jej odbiorców. Na stronie internetowej Wydziału, Instytutu

oraz na portalach społecznościowych, w tym m.in. Facebooku udostępniane są wszystkie niezbędne w toku realizacji procesu kształcenia informacje dotyczące: warunków rekrutacji, procedury dyplomowania, zasad współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, harmonogramów zajęć dydaktycznych, zasad organizacji i odbywania praktyk zawodowych, programów kształcenia, sylabusów, warunków i trybu zaliczeń/egzaminów, zasad potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, organizowanych konferencji i innych inicjatyw, w tym popularno-naukowych itp. Ponadto w ramach ogólnodostępnych platform informacyjnych nauczyciele akademicy udostępniają informacje na temat swojej aktywności naukowej, w tym grantowo-projektowej, WZZJK publikuje planowane działania i raporty z ich realizacji, natomiast WZOJK publikuje coroczne rezultaty oceny jakości kształcenia stanowiące dla studentów i nauczycieli akademickich informację zwrotną na temat dokonanych udoskonaleń i zmian.

Poza publicznie dostępnymi portalami Wydział korzysta również z kanałów komunikacji intranetowej, w tym systemu USOS (gdzie dostępne są protokoły zaliczeń i egzaminów), systemu APD dla dyplomantów (umożliwiającego złożenie pracy, wgląd do opracowanych recenzji), czy systemu UBDA (dzięki któremu realizowany jest monitoring losów absolwentów).

Forma prezentacji danych na stronie internetowej została dostosowana do potrzeb poszczególnych grup interesariuszy z uwzględnieniem przewidywanego sposobu ich wykorzystania (w tym dla osób słabowidzących oraz obcokrajowców). Dostęp do informacji zawartych na stronie internetowej uzupełnia wydziałowy system informacji wizualnej (system rozlokowanych w budynku Wydziału monitorów) oraz tradycyjne formy upowszechniania informacji takie jak: tablice informacyjne, gabloty wydziałowe i instytutowe, ulotki promocyjne, spotkania informacyjne (z kandydatami, studentami, absolwentami). Treści dostępne na stronie internetowej oraz w ramach systemu intranetowego USOS są okresowo monitorowane przez władze dziekańskie, WZOJK, a ponadto oceniane przez studentów Wydziału. Propozycje zmian przekazywane są do akceptacji władzom dziekańskim, które następnie kierują je administratorowi wydziałowej strony internetowej w celu zamieszczenia nowej informacji lub aktualizacji treści. Zasady umieszczania informacji w systemie informacji publicznej Wydziału są udostępnione w serwisie WWW.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu prowadzący oceniany kierunek studiów „gospodarka przestrzenna” określił, wdrożył i realizuje systemowe działania służące projektowaniu i zatwierdzaniu programów kształcenia. W ramach przyjętych procedur prowadzi również systematyczne monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia. Przeprowadzona przez Zespół Oceniający analiza stanu faktycznego wykazała, iż działania systemu prowadzone są z uwzględnieniem potrzeb rynku pracy, a także oceny osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia, w tym monitoringu karier zawodowych absolwentów, czego efektem są liczne, wyżej wymienione przykłady działań mających na celu doskonalenie jakości kształcenia. Do mocnych stron systemu zapewniania jakości kształcenia należy, co potwierdziły przeprowadzone w toku wizytacji spotkania, dbałość Władz Wydziału o budowanie silnej więzi ze studentami i interesariuszami zewnętrznymi, co pozwala na zachowanie bieżącej wymiany informacji, a przez to uwzględnienie potrzeb obu stron w realizacji procesu kształcenia. Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, iż prowadzone od wielu lat, systematyczne i cykliczne działania służące pozyskaniu informacji od zaangażowanych w działania na rzecz doskonalenia kształcenia na

kierunku „gospodarka przestrzenna” partnerów traktowane są jako stały, nieodzowny element budowania kultury jakości kształcenia. System zapewniania jakości kształcenia, funkcjonujący w ramach ocenianego kierunku studiów wyposażony jest również w skuteczne narzędzia oceny i kontroli procesu dydaktycznego, czego efektem jest stale rosnąca jakość kształcenia. Potwierdzają to liczne nagrody zdobywane przez studentów Wydziału, stypendia naukowe oraz czołowe miejsca w krajowych i regionalnych konkursach na najlepsze prace magisterskie (pierwsze miejsce w ogólnopolskim konkursie prac magisterskich dotyczących Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego ogłoszonym przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, trzy pierwsze miejsca w konkursie prac magisterskich dotyczącym wdrażania funduszy europejskich w województwie wielkopolskim, ogłoszonym przez Marszałka Województwa Wielkopolskiego, Nagroda Miasta Poznania za wyróżniającą się pracę magisterską), a także przy organizacji Poznańskiego Festiwalu Nauki i Sztuki, czy Nocy Naukowców. Ponadto należy podkreślić sukcesy osiągane przez nauczycieli akademickich, którzy nieustannie dbając o podnoszenie swoich kwalifikacji oraz rozwój naukowy zdobywają wyróżnienia w prestiżowych konkursach i projektach badawczych (do jednych z ostatnich osiągnięć należy sukces Zespołu naukowców z Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych UAM w Poznaniu, którzy zdobyli Nagrodę Prezesa Rady Ministrów za rok 2017 w kategorii osiągnięcia naukowo-techniczne, za opracowanie planistyczne "Koncepcja Kierunków Rozwoju Przestrzennego Metropolii Poznań" powstałe w Centrum Badań Metropolitalnych UAM). W kontekście omawianych działań na rzecz doskonalenia jakości kształcenia wartym odnotowania jest fakt, iż „gospodarka przestrzenna” prowadzona na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych UAM zajęła I miejsce w tegorocznej (2017 r.) edycji Rankingu Kierunków Studiów organizowanego przez miesięcznik "Perspektywy".

Studenci mają zapewnione możliwości udziału w procesie projektowania i monitorowania programu kształcenia. Studenci poprzez swoich przedstawicieli biorą również udział w procesie zatwierdzania programów kształcenia.

Oferta kształcenia na wizytowanym kierunku jest szeroko prezentowana na stronie internetowej uczelni.

Jako jedyną zdiagnozowaną przez Zespół Oceniający słabość systemu należy wskazać brak rozpoznania przez system uchybienia w zakresie przyporządkowania efektów kształcenia do zgodnych z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 r. w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych (Dz. U. 2011 nr 179 poz. 1065) dziedzin oraz dyscyplin naukowych.

Dobre praktyki

1. Na podstawie wyników ankiet, wydziałowych arkuszy samooceny, a także na podstawie wyników monitoringu losów absolwentów, RJK opracowuje propozycje działań (na poziomie wydziałów i na poziomie uczelni) na rzecz podniesienia jakości kształcenia, które publikowane są na stronie internetowej USZJK, a także podane do wiadomości dziekanom wydziałów oraz przewodniczącym wydziałowych zespołów ds. oceny jakości kształcenia. W każdym kolejnym cyklu badania jakości kształcenia analizowany jest stopień wdrażania proponowanych zmian i udoskonaleń.
2. Organizowanie w ramach corocznie prowadzonego na Uczelni Badania Jakości Kształcenia konkursu Wydziałów o najwyższą liczbę wypełnionych ankiet. Laureaci otrzymują z rąk Prorektor ds. kształcenia, Kierownika Biura Rady ds. Jakości Kształcenia

oraz Pełnomocnika ds. Zarządzania Jakością Kształcenia nagrodę pieniężną, która może być przeznaczona na dowolny cel uzgodniony przez Samorząd Studencki z dziekanami.

Zalecenia

Wobec omówionych uchybień w zakresie przyporządkowania efektów kształcenia do zgodnych z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 r. w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych (Dz. U. 2011 nr 179 poz. 1065) dziedzin oraz dyscyplin naukowych poprawy wymaga skuteczność funkcjonowania systemu w zakresie monitorowania programów kształcenia oraz diagnozowania przez niego wynikających z przepisów prawa uchybień formalnych.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

- 4.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry
- 4.2. Obsada zajęć dydaktycznych
- 4.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1 Zajęcia na kierunku gospodarka przestrzenna prowadzi łącznie 91 osób, w tym 6 pracowników spoza WGiNG, wzbogacających kadrę swoim doświadczeniem praktycznym. Wśród kadry jest 22 samodzielnych pracowników naukowych (w tym 7 profesorów belwederskich) i 48 osób ze stopniem doktora. Prowadzący zajęcia reprezentują wszystkie obszary i dziedziny nauki, do których został przyporządkowany oceniany kierunek (nauki przyrodnicze, nauki społeczne i nauki techniczne). Wśród nich są także przedstawiciele nauk rolniczych (agronomia) i nauk ścisłych (matematyka) posiadający dorobek naukowy odpowiadający zakładanym efektom kształcenia, co podkreśla interdyscyplinarny charakter kierunku.

Do minimum kadrowego na kierunku gospodarka przestrzenna, studia I stopnia Uczelnia zgłosiła 8 pracowników samodzielnych (w tym 1 profesor tytularny i 7 doktorów habilitowanych) oraz 20 doktorów. Do minimum kadrowego studiów II stopnia zgłoszono 8 pracowników samodzielnych (w tym 1 profesor zwyczajny i 7 doktorów habilitowanych) oraz 17 doktorów.

W ocenie kadry prowadzącej kształcenie na kierunku *gospodarka przestrzenna* ZO PKA położył szczególny nacisk na dorobek naukowy oraz praktyczny i działalność organizacyjną nauczycieli akademickich. W rozpatrywanym przypadku dorobek naukowy kadry jest związany z przydzielonymi jej zajęciami na obu poziomach studiów. Dorobek ten mieści się w dziedzinach nauk o Ziemi, nauk ekonomicznych, nauk technicznych, a w pojedynczych przypadkach również nauk matematycznych i nauk rolniczych. Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku studiów publikują wyniki swoich badań w renomowanych periodykach (według PBN w latach 2015-2016 opublikowano 2 artykuły na liście A MNiSW oraz 48 artykułów na liście B), są również autorami monografii naukowych (zgodnie z PBN w latach 2015-2016 ukazało się ich 8) oraz opracowań o charakterze dydaktyczno-popularyzatorskim. Kadra prowadząca proces kształcenia na omawianym

kierunku regularnie prezentuje wyniki badań na konferencjach naukowych w kraju i zagranicą, sama również organizuje tego typu wydarzenia. Uczestniczy w krajowych i międzynarodowych grantach badawczych, jak również sama kieruje takimi przedsięwzięciami. Aktualnie na WGiNG realizowanych jest 9 projektów krajowych finansowanych przez NCN i 2 projekty międzynarodowe (Horyzont 2020 i COST). Na podkreślenie zasługuje fakt, że nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku gospodarka przestrzenna są również aktywni jako eksperci i wykonawcy zadań związanych z realnym gospodarowaniem przestrzenią, przede wszystkim w Poznaniu i Wielkopolsce. Opisane wyżej zróżnicowanie i wysoka jakość dorobku naukowego oraz praktycznych dokonań kadry kierunku „gospodarka przestrzenna” zapewnia możliwość osiągnięcia przez studentów wszystkich zakładanych efektów kształcenia na obu ocenianych poziomach studiów.

Za szczególnie znaczące osiągnięcie dydaktyczne pracowników WGiNG należy uznać realizację czterech dużych projektów mających na celu podniesienie kompetencji studentów gospodarki przestrzennej i zapewnienie im lepszego funkcjonowania na rynku pracy. Projekt „Wspieranie kształcenia kadr dla potrzeb rozwoju regionalnego na kierunku gospodarka przestrzenna w specjalnościach zamawianych u Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego” współfinansowany był przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Pozostałe trzy to projekty NCBiR realizowane w ramach PO WER: „GEOCENTRUM DOSKONAŁOŚCI – autorski program dostosowania studentów Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych UAM do współczesnych wymagań rynku pracy”, „KIERUNEK PRACA: wysokiej jakości program stażowy dla studentów kierunku praktycznego Gospodarka Przestrzenna UAM” oraz „Zintegrowane Planowanie Rozwoju – kuźnia kadr dla sektora kreującego politykę rozwoju”. Projekty te uzyskały wysokie miejsca na listach rankingowych konkursów.

Zespół Oceniający PKA stwierdza, że wszyscy nauczyciele akademicy zgłoszeni do minimum kadrowego posiadają dorobek naukowy w obszarze wiedzy, dziedzinie nauki oraz dyscyplinie naukowej, do których odnoszą się efekty kształcenia. Do minimum kadrowego na kierunku gospodarka przestrzenna, studia I stopnia ZO PKA zaliczył 8 pracowników samodzielnych (w tym 1 osoba z tytułem profesora i 7 doktorów habilitowanych) oraz 20 doktorów. 24 osoby reprezentują obszar nauk przyrodniczych, 3 osoby – obszar nauk technicznych, 2 osoby - obszar nauk społecznych, a po jednej osobie obszary nauk ścisłych i rolniczych. W tej liczbie 4 osoby reprezentują po dwa obszary nauk (patrz załącznik 4.). Do minimum kadrowego studiów II stopnia ZO PKA zaliczył 8 pracowników samodzielnych (w tym 1 profesor belwederski i 7 doktorów habilitowanych) i 17 doktorów. W tej liczbie 21 osób reprezentuje obszar nauk przyrodniczych, 3 osoby – obszar nauk technicznych, 2 osoby – obszar nauk ekonomicznych, a po jednej osobie obszary nauk ścisłych i rolniczych – reprezentują oni jednocześnie 2 obszary tj. jedna obszar nauk przyrodniczych i nauk ścisłych, jedna nauk przyrodniczych i rolniczych.

Tak dobrana kadra spełnia kryteria minimum kadrowego dla kierunku „gospodarka przestrzenna” oraz spełnia wymagania określone w § 13 oraz §14 ust.1 rozporządzenia

Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 131) w zakresie: liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, zatrudnienia ich w Uczelni, a także wymiaru prowadzonych zajęć dydaktycznych.

Dla nauczycieli akademickich będących w minimum kadrowym Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy i są oni zatrudnieni od co najmniej kilku lat (a w większości przypadków znacznie dłużej), co dowodzi stabilności prowadzonej polityki kadrowej. Realizacja studiów inżynierskich wymagała uzupełnienia kadry o pracowników posiadających umiejętności i doświadczenia praktyczne z zakresu projektowania architektonicznego i urbanistycznego oraz inżynierii komunalnej i środowiskowej.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów kierunku spełnia wymagania § 17 ust. 1 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370) i wynosi 1:22,4. Warunek minimum kadrowego jest zatem spełniony.

Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe, odpowiada wymogom określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim. Osoby zaliczone do minimum kadrowego charakteryzują się umiejętnościami i osiągnięciami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla ocenianego kierunku, spełniają zatem stawiane im wymogi formalne i merytoryczne.

4.2. Obsada zajęć dydaktycznych jest właściwa, a w tym dorobek naukowy i kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia ze studentami w ramach poszczególnych modułów zajęć, są zgodne z efektami kształcenia, treściami tych modułów oraz dyscypliną naukową, z którą są powiązane. Członkowie ZO PKA odbyli hospitable zajęcia (2 wykłady, ćwiczenia i warsztaty – patrz załącznik 7). We wszystkich przypadkach zajęcia były prowadzone zgodnie z sylabusem przedmiotu. Nauczyciele byli kompetentni, wykorzystywali odpowiednie metody, niezbędną infrastrukturalną (rzutnik multimedialny, komputery, specjalistyczne oprogramowanie) i inne materiały (np. mapy, dokumenty planistyczne). Zajęcia były prowadzone efektywnie, w sposób ciągły utrzymywano kontakt ze studentami, kontrolując poziom zrozumienia przekazywanych treści.

4.3 Polityka kadrowa na wizytowanym kierunku opiera się na utrzymaniu równowagi i równomiernym rozwijaniu działalności dydaktycznej oraz naukowej. Wyniki badań naukowych są efektywnie wykorzystywane w procesie dydaktycznym. Wydział wspiera rozwój naukowy pracowników pomagając im w awansach naukowych. Pięcioro nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego kierunku gospodarka przestrzenna w ostatnich pięciu latach uzyskało stopień doktora habilitowanego. Dbalosc o jakośc kadry przejawia się też w zatrudnianiu nowych pracowników w trybie konkursu, z uwzględnieniem kryteriów stosownych do danego stanowiska.

Utrzymanie wysokiego poziomu kadry naukowo-dydaktycznej wspiera system nagród oraz dodatków motywacyjnych przyznawanych za osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne. Dbałość o utrzymanie i podnoszenie kwalifikacji kadry przejawia się też w okresowej ocenie z działalności naukowej i dydaktycznej zgodnie z przepisami Prawa o szkolnictwie wyższym oraz z realizacji wypracowanego na WGiNG systemu kontroli jakości kształcenia. Przewiduje on regularne hospitacje zajęć, które są elementem okresowej oceny. Częstość hospitacji zależy od stopnia i doświadczenia zawodowego pracownika – szczególnie nadzorem objęci są doktoranci prowadzący zajęcia (w tym przypadku hospitacja zajęć przeprowadzana jest przynajmniej raz w roku). Dodatkowo pracownicy naukowo-dydaktyczni Wydziału są oceniani przez studentów. Z deklaracji Władz Jednostki wynika, że w przypadku słabych ocen ze strony studentów pracownik odbywa rozmowę z Dziekanem, a jego zajęcia są ponownie hospitowane. W przypadku braku poprawy jest jednak odsuwany od konkretnych zajęć dydaktycznych lub wszystkich zajęć dydaktycznych na danym stopniu kształcenia. Taka procedura z jednej strony stwarza pracownikowi warunki do podniesienia poziomu kompetencji dydaktycznych, z drugiej zaś chroni studentów przed niekompetentnymi nauczycielami, należy ją zatem uznać za właściwą. Organem odpowiedzialnym za przeprowadzanie oceny pracowników dydaktycznych na WNGiG UAM jest Wydziałowy Zespół Oceniający Nauczycieli Akademickich. ZO PKA docenia kompleksowość sposobów oceny jakości kadry oraz wagę, jaką WGiNG przykładła do ciągłego podnoszenia tej jakości. Na szczególną uwagę zasługują dwa elementy systemu oceny: dodatki motywacyjne za osiągnięcia dydaktyczne kadry oraz realne wykorzystanie informacji o jakości dydaktyki zawartych w ankietach studenckich.

Nauczyciele akademicki mają możliwość podnoszenia kompetencji dydaktycznych m.in. poprzez udział w szkoleniach finansowanych w ramach pozyskanego projektu PO WER. Inną formą podnoszenia kwalifikacji jest aktywność międzynarodowa kadry; prowadzący zajęcia na kierunku gospodarka przestrzenna uczestniczą w międzynarodowych projektach badawczych, zagranicznych stażach badawczych oraz stypendiach i praktykach w ramach programu LPP Erasmus+.

Prowadzona na wizytowanym kierunku polityka kadrowa zapewnia właściwy dobór osób prowadzących zajęcia dydaktyczne oraz motywuje nauczycieli akademickich do wszechstronnego podnoszenia kwalifikacji. O skuteczności przyjętej polityki kadrowej świadczyć mogą awanse kadry: od 2012 dwie osoby przeszły na etat profesora zwyczajnego a 5 osób na etat profesora UAM. Zatrudniono też 14 adiunktów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

W odniesieniu do obu ocenianych stopni kształcenia, kryterium minimum kadrowego dla kierunku „gospodarka przestrzenna” oraz wymagań określonych w § 13 oraz §14 ust.1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 131) w zakresie: liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe,

zatrudnienia ich w Uczelni, a także wymiaru prowadzonych zajęć dydaktycznych należy uznać za spełnione.

Mocną stroną ocenianego kierunku jest kadra. Dorobek naukowy nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku gospodarka przestrzenna, w tym nauczycieli zaliczonych do minimum kadrowego, ich doświadczenie praktyczne we współdziałaniu z władzami samorządowymi i innymi interesariuszami w procesie planowania przestrzennego oraz potwierdzone nagrodami kompetencje dydaktyczne, pozwalają na właściwe obsadzenie poszczególnych zajęć. Na podkreślenie zasługuje ciągły rozwój kadry wynikający z łączenia procesu dydaktycznego z pracą naukową, przejawiający się w awansach naukowych, aktywności organizacyjnej oraz wysokie oceny uzyskiwane w ankietach studenckich i ocenie okresowej pracownika.

Na pochwałę zasługuje również instytucjonalna dbałość o utrzymanie wysokiej jakości procesu dydaktycznego.

Dobre praktyki

Na pochwałę zasługuje fakt, iż pracownicy umiejętnie włączają w proces dydaktyczny te wątki, które bezpośrednio łączą się z ich pracą badawczą i wdrożeniową. W ocenie ZO PKA dowodzi to zarówno ich wysokich kompetencji merytorycznych, jak i praktycznych umiejętności przekazywania wiedzy.

Zalecenia

Dalsze motywowanie pracowników do łączenia aktywności dydaktycznej z badawczą i wdrożeniową.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

IGSEiGP prowadzi szeroką współpracę z instytucjami akademickimi i naukowymi w Polsce i za granicą, w tym inicjując nowe inicjatywy i biorąc udział w koordynacji ich działalności. Instytut jest członkiem w trzech organizacjach międzynarodowych, tj. Regional Studies Association (RSA), Association of European Schools of Planning (AESOP) oraz Sieci Instytutów Badań Przestrzennych i Planowania w Europie Środkowej i Wschodniej (SPA-CE.net), dzięki któremu uwzględnia w programach kształcenia wzorce międzynarodowe, a pracownicy, uczestnicząc w licznych warsztatach i konferencjach, mogą poznać najnowsze osiągnięcia naukowe oraz koncepcje, trendy i wyzwania związane z kształceniem w szkołach planistycznych w Europie. Wśród organizacji krajowych pierwszoplanową rolę odgrywa Unia Uczelni na Rzecz Rozwoju Kierunku Studiów Gospodarka Przestrzenna. W pracach Unii szczególny nacisk położony jest na działania zmierzające do doskonalenia procesu dydaktycznego z uwzględnieniem współczesnych światowych trendów kształcenia uniwersyteckiego, a także aktualnych i spodziewanych w przyszłości potrzeb praktyki. Natomiast drugą grupą interesariuszy zewnętrznych mających wpływ na programy kształcenia i ich dostosowywanie do potrzeb rynku pracy są przedstawiciele administracji publicznej oraz przedsiębiorcy (uczestniczący w konsultacjach i dyskusjach), a także przedstawiciele instytucji, u których studenci gospodarki przestrzennej odbywają praktyki zawodowe oraz znajdują zatrudnienie.

Dzięki corocznie organizowanym konferencjom, możliwa jest dyskusja dotycząca procesu kształcenia, w tym podnoszenie jego jakości. Pracownicy Instytutu biorą także czynny udział w pracach krajowych zespołów jak np. Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, Komitet Nauk Geograficznych PAN, Towarzystwo Urbanistów Polskich, Polskie Towarzystwo Geograficzne oraz Stowarzyszenie Gospodarka Przestrzenna, co pozwala uwzględnić w programach kształcenia aktualne wyzwania dotyczące rozwoju przestrzennego Polski oraz wykonywania zawodu urbanisty. Ponadto Instytut podejmuje współpracę na polu dydaktycznym z innymi uczelniami wyższymi. Przykładowo na podstawie porozumienia z Politechniką Poznańską studenci gospodarki przestrzennej mogą uczestniczyć w warsztatach organizowanych w tej uczelni.

Zakres działalności i liczba podmiotów z otoczenia społeczno-gospodarczego z którymi współpracuje Instytut na polu dydaktycznym jest bardzo obszerny (www.igseigp.amu.edu.pl – zakładka dla biznesu). Dominuje współpraca z instytucjami publicznymi, takimi jak: samorządy terytorialne wszystkich szczebli (np. Miasta Poznań, Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego), ministerstwa (np. Ministerstwo Infrastruktury), organizacje pozarządowe (np. Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich), a także pracownice urbanistyczne oraz przedstawiciele przedsiębiorców z różnych branż (np. Volkswagen). Formy współpracy mają bardzo zróżnicowany charakter. Obejmują one głównie takie rodzaje aktywności jak: działalność badawczo-naukowa, działalność komercyjna, wizyty studyjne, konsultacje, działalność dydaktyczna, praktyki zawodowe. Pracownicy Instytutu biorą udział w tworzeniu ekspertyz i raportów, strategii rozwoju, programów rewitalizacyjnych, organizowaniu praktyk zawodowych oraz ćwiczeń terenowych, a także prowadzą szkolenia na rzecz otoczenia społeczno-gospodarczego, dzięki czemu zdobywają doświadczenie zawodowe poza uczelnią, co pozwala na włączanie do treści kształcenia aspektów praktycznych. Wielokrotnie w przygotowywaniu tych opracowań uczestniczą również studenci. W Instytucie funkcjonują dwa centra: Centrum Badań Metropolitalnych (CBM) oraz Centrum Analiz Przestrzennych i Społeczno-Ekonomicznych (CAPISE). CBM prowadzi interdyscyplinarne badania nad obszarami silnie zurbanizowanymi, a także przygotowuje analizy, ekspertyzy i strategie dla instytucji rządowych i samorządowych, organizacji gospodarczych i społecznych oraz przedsiębiorstw w zakresie szeroko rozumianej problematyki metropolitalnej. Z kolei CAPISE świadczy usługi badawczo-rozwojowe, głównie w zakresie analiz przestrzennych, społeczno-ekonomicznych, środowiskowych oraz planistycznych. Bardzo istotny jest również udział w procesie dydaktycznym oraz w Radzie Programowej kierunkowej przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego tworzących tzw. Radę Pracodawców, szczególnie poprzez uczestniczenie ich, w konsultacjach dotyczących programów studiów. Wynikiem systematycznie prowadzonych konsultacji z przedstawicielami instytucji współpracujących z Wydziałem (np. z Miejską Pracownią Urbanistyczną, Wielkopolskim Biurem Planowania Przestrzennego, Wielkopolskim Urzędem Marszałkowskim, Urzędem Miasta Poznania) jest m.in. oferta specjalności na ocenianym kierunku studiów.

W zakresie spraw studenckich należy zwrócić uwagę na znaczny udział współpracy z otoczeniem gospodarczym w zakresie realizowanych projektów przez Koła Naukowe, np. konferencje o tematyce związanej z szeroko rozumianą gospodarką przestrzenną. Studenci chętnie biorą udział w realizacji takich projektów. W czasie spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie zaopiniowali oferowane przez Jednostkę i Biuro Karier wsparcie w kontaktach z przedsiębiorcami w formie targów pracy, szkoleń oraz wykładów prowadzonych przez przedstawicieli biznesu.

Ponadto wartym odnotowania jest fakt powołania Uchwałą Rady Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych nr 62-2016/2017/a Komisji Wydziałowej ds. Współpracy z Otoczeniem Gospodarczym. Do zadań tej Komisji należy m.in. nawiązywanie współpracy studentów Wydziału z potencjalnymi pracodawcami oraz współpracy w celu realizacji prac dyplomowych o charakterze aplikacyjnym, co zostało potwierdzone podczas spotkania ZO PKA z pracodawcami.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Należy podkreślić bardzo dobrą i szeroką współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym ocenianego kierunku. Zakres form współpracy z otoczeniem zewnętrznym jest również bardzo zróżnicowany. Obejmuje on zarówno różne rodzaje działalności pracowników i studentów na rzecz otoczenia społeczno-gospodarczego (tworzenie ekspertyz i raportów, strategii rozwoju, programów rewitalizacyjnych, organizację szkoleń) oraz działalność pracodawców na rzecz ocenianego kierunku studiów, którzy w bezpośredni sposób kreują program nauczania, efekty kształcenia, angażują się w zajęcia dydaktyczne i praktyki zawodowe. Interesariusze zewnętrzni są zainteresowani kształceniem absolwentów-praktyków, gotowych wejść na rynek pracy z wiedzą i umiejętnościami oczekiwanymi przez pracodawców.

Także studenci realizują projekty w ramach działalności Kół Naukowych powiązane z potrzebami lokalnego środowiska. Mocną stroną Wydziału jest również aktywność studenckich Kół Naukowych w zakresie nawiązywania współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami oraz organami samorządu terytorialnego. Organy Uczelni oraz Jednostka umożliwiają studentom kontakty z lokalnymi przedsiębiorcami poprzez organizację targów pracy oraz szkoleń prowadzonych przez przedstawicieli biznesu.

Dobre praktyki

Udział studentów w realizacji projektów powiązanych z potrzebami lokalnego środowiska oraz w spotkaniach i konferencjach umożliwiających pogłębienie i rozszerzenie wiedzy związanej z kompetencjami absolwenta gospodarki przestrzennej oraz rozwinięcie umiejętności badawczych i jednocześnie w kontaktach z przedstawicielami pracodawców umiejętności praktycznych.

Zalecenia

brak

Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

WGiNG jest bardzo aktywny w programie LPP ERASMUS+, ma podpisanych 67 umów z placówkami akademickimi w 22 krajach. Z wyjazdów w ramach programu mogą korzystać zarówno studenci (w ramach programu wyjeżdża kilkanaście osób rocznie), jak i pracownicy (ok. 5 osób rocznie, liczba ta jest regulowana przez UAM). W latach 2014/2017 w programie udział wzięło 34 studentów. W analogicznym okresie również 34 studentów zagranicznych

realizowało studia na wizytowanym kierunku. Pracownicy Instytutu odbywają staże oraz wygłaszają wykłady na wielu uczelniach wyższych na świecie (np. USA, Kanada, Niemcy, Wielka Brytania), dzięki czemu poznają dobre praktyki dotyczące prowadzenia badań naukowych oraz kształcenia studentów, które później wykorzystują w trakcie opracowywania programów kształcenia oraz pracy dydaktycznej.

W ocenie studentów organizacja procesu wymiany akademickiej jest dobra i zapewnia zainteresowanym studentom zdobycie niezbędnych informacji oraz właściwe przygotowanie i realizację wyjazdu.

W latach 2012/17 na WGiNG wykłady wygłosiło 11 naukowców z Francji, Hiszpanii, Holandii, Rumunii i Włoch. W ostatnich dwóch latach akademickich (2015/2016, 2016/2017) studenci mieli również możliwość skorzystania z wyjazdu na wizytę studyjną do Brukseli (Instytucje europejskie oraz przedstawicielstwa regionów państw europejskich) w ramach projektu POWER „Geocentrum Doskonałości”.

Wzrasta dostępność zajęć w językach obcych – w roku 2012/2013 oferowano 6 kursów, a pięć lat później już 36 (jeden w języku hiszpańskim, pozostałe po angielsku). W ramach studiów realizowane są również wyjazdy i ćwiczenia terenowe, które w całości bądź częściowo odbywają się zagranicą. Studenci pozytywnie oceniają poziom prowadzonych zajęć z języka angielskiego. Zwracają jednak uwagę na brak zajęć związanych ze specjalistycznym językiem branżowym.

Umiejscowienie procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest na odpowiednim poziomie. Współpraca naukowa i dydaktyczna z zagranicznymi instytucjami akademickimi, a w szczególności mobilność studentów oraz nauczycieli akademickich jest integralnym elementem koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku, i, w opinii ZO PKA, pozytywnie wpływa na określenie efektów kształcenia i realizację procesu kształcenia, w tym na umiędzynarodowienie kształcenia, jak również na działalność naukową. Strategia rozwoju WGiNG przewiduje dalsze podnoszenie i doskonalenie umiędzynarodowienia procesu kształcenia.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Do mocnych stron zaliczyć należy szeroką ofertę zajęć w językach obcych (przede wszystkim po angielsku) oraz relatywnie wysoki poziom wymiany dydaktycznej w ramach programu Erasmus+. Biorąc pod uwagę liczbę podpisanych umów, wymiana nauczycieli akademickich mogłaby być jeszcze intensywniejsza (co jednak w dużym stopniu zależy od alokacji środków stypendialnych programu Erasmus+). W opinii studentów nie są realizowane treści w zakresie języka obcego technicznego oraz branżowego.

Dobre praktyki

Liczne kursy anglojęzyczne, uruchamiane również dla niewielkiej liczby studentów zainteresowanych danym zagadnieniem (minimum 4 osoby). Otwarcie kursów w językach obcych również dla studentów polskich.

Zalecenia

Dalsza dbałość o rozszerzanie kontaktów międzynarodowych i oferty dydaktycznej w językach obcych, w szczególności pozwalających na poznanie przez studentów specjalistycznego słownictwa branżowego.

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1 WGiNG dysponuje nowoczesnym budynkiem, a w nim odpowiednią liczbą sal dydaktycznych i przestronnym zapleczem naukowym. Wszystkie sale wykładowe i ćwiczeniowe wyposażone są w projektory i komputery, a większość również w rzutniki pisma. Proces dydaktyczny obsługiwany jest w całości przez platformę internetową USOS. Studenci mają dostęp do bezprzewodowego Internetu oraz darmowy dostęp do programów takich jak np. ArcGis i C-Geo, czy wielu programów firmy Microsoft – Dreamspark Premium, Office 365. Studentom udostępnia się również darmowe systemy operacyjne Windows (w tym najnowsze wersje Windows 10 i rozwiązania serwerowe, np. Windows Server 2012, SQLServer oraz platformy do wymiany plików Lync, OneDrive itp. W procesie dydaktycznym wykorzystywany jest szeroki zakres oprogramowania, zarówno specjalistycznego (np. pakiety GIS, AutoCAD wykorzystywane do projektowania, programowania, modelowania), jak i ogólnego (pakiety biurowe, programy graficzne) – w salach komputerowych zainstalowanych jest 68 różnych pakietów oprogramowania. Proces kształcenia wspomagają również bogato wyposażone laboratoria: Modelowania Ekonometrycznego, Projektowania Urbanistycznego i Architektonicznego oraz Regionalnych Systemów Informacji Geograficznej, dwa z nich, tj. Laboratorium Projektowania Urbanistycznego i Architektonicznego oraz Laboratorium Regionalnych Systemów Informacji Geograficznej ukierunkowane są na zapoznanie studentów z praktyką zawodową. Są one wyposażone w specjalistyczny sprzęt i oprogramowanie (zał. 7.1.3 do Raportu samooceny). Część programów (Autocad, ArcGis) może być wykorzystywana przez studentów na ich własnych komputerach, co umożliwia samodzielne doskonalenie nabytych podczas zajęć umiejętności i ułatwia przygotowanie prac dyplomowych.

WNGiG dysponuje też bardzo szerokimi i przemyślanymi warunkami umożliwiającymi studia osobom niepełnosprawnym. UAM posiada Biuro Pełnomocnika Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych i program staży dla osób niepełnosprawnych oraz realizuje program „Salus” zapewniający pomoc studentom niepełnosprawnym w aktywnym życiu społecznym i zawodowym. Budynki oraz pracownie są przystosowane do osób z niepełnosprawnością ruchową, m.in. poprzez podjazdy oraz windy. W zakresie zajęć laboratoryjnych i projektowych

sposób wsparcia jest indywidualnie dobierany w zależności od potrzeb studentów, aby umożliwić im pełne uczestnictwo w procesie kształcenia.

Z punktu widzenia studentów Jednostka dysponuje wystarczającą liczbą pomieszczeń dydaktycznych. W ich opinii infrastruktura zapewnia realizację zakładanych efektów kształcenia i wpływa pozytywnie na jakość procesu uczenia się. Jednak zwrócili uwagę na brak odpowiednio dużych stołów w pracowniach specjalistycznych, które pozwoliłyby im na swobodną pracę z wielowymiarowymi mapami. W ocenie studentów również sprzęt komputerowy w niektórych pracowniach nie pozwala na swobodną i płynną pracę.

Warto też wspomnieć, iż w budynku Collegium Geographicum funkcjonuje punkt oferujący usługi kserograficzne, wydruki wielkoformatowe, skanowanie oraz oprawę prac dyplomowych, a poza godzinami jego funkcjonowania możliwe jest skorzystanie z automatu ksero na jednym z korytarzy. Ponadto w głównym holu funkcjonuje Klub Studencki Fraktal, który zapewnia studentom okazję do wypoczynku między zajęciami, a także miejsce do pracy i nauki oraz możliwość przygotowania własnych posiłków.

Ja wynika z Raportu samooceny studenci kierunku gospodarka przestrzenna mają również dostęp do infrastruktury będącej własnością instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, z którymi Wydział utrzymuje stałe kontakty. W ramach wizyt studyjnych, praktyk zawodowych jak i podczas uczestnictwa w programach stażowych np. Geocentrum Doskonałości, „KIERUNEK PRACA” (wysokiej jakości programie stażowym dla studentów kierunku praktycznego Gospodarka Przestrzenna UAM) studenci mają możliwość poznania i wykorzystania infrastruktury technicznej oraz specjalistycznej, w tym m.in. wyposażenia związanego z praktyką planowania przestrzennego, geodezji, czy też zaplecza narzędzi wykorzystywanych w zarządzaniu przestrzennym - w tym zakresie korzystają także z infrastruktury m.in. kancelarii urbanistycznych, firm geodezyjnych, urzędów administracji publicznej szczebla lokalnego oraz instytucji szczebla ponadlokalnego takich jak Ministerstwo Rozwoju, jak i instytucji europejskich w Brukseli (Komisja Europejska, Parlament Europejski, Rada Europejska, Komitet Regionów).

W ramach zakończonego w 2015 roku programu EFS „UAM-Unikatowy Absolwent=Możliwości” uruchomiona została ogólnouniwersytecka platforma e-learningowa. Jest ona oparta o platformę Moodle. Wydział posiada jej osobną instancję, podzieloną na przedmioty wg kierunków studiów. Zastosowana technologia pozwala zarówno na całkowicie zdalne prowadzenie zajęć jak i na zastosowanie metod b-learningu – udostępniania materiałów online, rozliczania projektów, organizacji zaliczeń i quizów sprawdzających nabytą wiedzę. Możliwości te wykorzystywane są jednak w dość ograniczonym stopniu. Na kierunku gospodarka przestrzenna oferowane są obecnie jedynie 2 kursy e-learningowe (oferta tych zajęć jest zgodna z art. 164 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym).

7.2.

Biblioteka WGiNG dysponuje księgozbiorem liczącym ponad 118 000 woluminów. Są to głównie tytuły z zakresu: geografii fizycznej, geologii, geografii ekonomicznej i planowania

przestrzennego oraz turystyki i rekreacji. WGiNG opłaca prenumeratę ponad 80 tytułów czasopism krajowych i zagranicznych z zakresu geografii i planowania przestrzennego. W Bibliotece znajduje się 39 stanowisk komputerowych, a w czytelni 67 miejsc. Studenci mają dostęp do wszystkich znaczących elektronicznych baz czasopism zagranicznych obejmujących tytuły związane z zakresem prowadzonego kierunku. Wydział dysponuje również bogatym Archiwum Kartograficznym, umożliwiającym dostęp do zasobów archiwalnych i współczesnych, w tym do zbioru map cyfrowych. W Archiwum znajduje się ok. 35 000 map w różnych skalach i o różnej tematyce. Pełna informacja na temat zasobów map i zasad korzystania z Archiwum Kartograficznego znajduje się na stronie <http://wngig.amu.edu.pl/stronaglowna/wngig/jednostki-wydzialowe/wydzialowe-archiwum-kartograficzne>

Biblioteka Wydziałowa w opinii ZO PKA jest dobrze wyposażona, posiada literaturę obowiązkową i zalecaną przez nauczycieli akademickich. Studenci zwrócili jednak uwagę na małą liczbę egzemplarzy niektórych pozycji książkowych, które stanowią literaturę podstawową. Z rozmów przeprowadzonych z pracownikami Wydziału, można wnioskować, iż braki w tym zakresie są uzupełniane poprzez materiały edukacyjne, np. skrypty oraz prezentacje wykorzystywane przez nauczycieli akademickich w czasie zajęć, i udostępniane studentom w formie elektronicznej.

Godziny otwarcia biblioteki są według studentów dostosowane do ich potrzeb, dotyczy to również studentów niestacjonarnych.

7.3. Zbiory biblioteczne i infrastruktura informatyczna Wydziału są regularnie monitorowane oraz dostosowywane do zmieniających się potrzeb dydaktycznych. Ewentualne usterki techniczne zgłoszone przez pracowników bądź studentów na portierni centralnej są na bieżąco usuwane przez personel techniczny bądź pracowników Wydziałowej Pracowni Komputerowej. Zapotrzebowania na sprzęt komputerowy oraz oprogramowanie są realizowane poprzez system zamówień zbieranych w instytutach, a następnie przekazywane do decyzji władz dziekańskich i realizacji przez pracowników WPK. Lista pozycji do zakupu do biblioteki konstruowana jest na podstawie sylabusów, zweryfikowanych przez Radę Programową ds. Kierunku. Pracownicy i studenci mogą też zgłaszać zapotrzebowanie na zakup pozycji, które wg nich powinny znajdować się w bibliotece.

Studenci w ramach ankiety oceny przedmiotu mają możliwość wyrażenia opinii dotyczącej wszystkich aspektów związanych z ocenianym przedmiotem, w tym infrastruktury. Na podstawie raportów z opracowań ankiet należy jednak zauważyć, że na wizytowanym kierunku studenci dotychczas nie odnosili się do kwestii związanych z infrastrukturą Jednostki lub Uczelni. Natomiast pozytywnie należy ocenić coroczne spotkania Dyrekcji Instytutu ze starostami grup oraz chętnymi studentami wizytowanego kierunku, w trakcie których studenci mają możliwość zgłoszenia uwag dotyczących infrastruktury. Podczas tych spotkań Władze Instytutu przekazują studentom informacje dotyczące postulatów, które udało się w minionym roku zrealizować.

Stan infrastruktury wykorzystywanej w procesie kształcenia jest zatem monitorowany w sposób kompleksowy. Uwagi bezpośrednich użytkowników, zarówno pracowników jak i

studentów, są uwzględniane i stanowią podstawę doskonalenia bazy dydaktycznej, szczególnie w zakresie zasobów informatycznych i bibliotecznych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Dobrze wyposażone zaplecze dydaktyczne, bogate zbiory biblioteczne oraz kartograficzne, a także odpowiadająca wymaganiom kierunku studiów infrastruktura informatyczna z bogatym oprogramowaniem umożliwiają prowadzenie dydaktyki na wysokim poziomie. Również z punktu widzenia studentów baza dydaktyczna stanowi mocną stronę wizytowanego kierunku. Sygnalizowali oni jednak, że liczba egzemplarzy niektórych pozycji literatury podstawowej jest zbyt mała.

Zarówno pracownicy, jak i studenci mają możliwość oceny infrastruktury, istnieje też ogólnie znana ścieżka naprawy bieżących usterek. Pracownicy i studenci mogą również zgłaszać swoje propozycje odnośnie rozbudowy zbiorów bibliotecznych i oprogramowania, mając tym samym realny wpływ na charakter bazy biblioteczno-informacyjnej i edukacyjnej.

Dobre praktyki

Udostępnianie studentom licencji oprogramowania i umożliwianie korzystania z wydziałowych laboratoriów w trakcie przygotowywania pracy dyplomowej.

Zalecenia

Dbłość o utrzymanie wysokiego poziomu infrastruktury, zwiększenie liczby dostępnych w bibliotece egzemplarzy pozycji literatury podstawowej, zalecanej studentom w sylabusach przedmiotów.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

- 8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia
- 8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1. W opinii studentów wizytowanego kierunku nauczyciele akademicki dobrze wypełniają swoje obowiązki, a także są dostępni w czasie wyznaczonych konsultacji, które są dopasowane do planu zajęć wizytowanego kierunku.

Studenci mają swobodną możliwość wyboru promotora pracy dyplomowej, a następnie z pomocą promotora mają możliwość ustalenia tematu i zakresu realizowanej pracy. Studenci umiarkowanie pozytywnie oceniają wsparcie promotorów w tworzeniu pracy dyplomowej. W

ich ocenie promotorzy wykazują postawę bierną i nie wspierają dostatecznie studentów na etapie tworzenia koncepcji pracy dyplomowej.

Szczegółowe zapisy dotyczące wsparcia studentów z niepełnosprawnością zawarto w Regulaminie Studiów, a analiza deklaryowanych i podejmowanych w tym zakresie działań pozwala sformułować wniosek, że stworzone zostały odpowiednie ramy do zapewnienia takiego wsparcia. Wszyscy studenci mogą w razie potrzeb skorzystać z porad psychologa. Wyróżniająco należy ocenić aktywność stowarzyszenia Ad Astra, które zrzessa i wspiera studentów z niepełnosprawnościami.

Jednostka wspiera studentów w kontaktach z lokalnym środowiskiem zawodowym w ramach działań realizowanych przez Biuro Karier, które udostępnia na swojej stronie internetowej oraz profilu na portalu społecznościowym informacje o aktualnych ofertach pracy, staży, praktyk i wolontariatu. W ramach udzielanego wsparcia studenci mają możliwość spotkania z doradcą zawodowym, udziału w szkoleniach z umiejętności miękkich oraz szkoleniach prowadzonych przez firmy zewnętrzne.

Studenci mają również zapewnione wsparcie w kontaktach ze środowiskiem akademickim poprzez organizowane przez Koła Naukowe konferencje i projekty badawcze. Studenci są zapoznawani z aktualnie prowadzonymi przez nauczycieli akademickich badaniami naukowymi, a zainteresowani włączają się w te badania.

W ramach wizytowanego kierunku działa kilka Kół Naukowych, które skupiają się przede wszystkim na rozwijaniu i kształtowaniu działalności naukowej wśród zainteresowanych studentów, prowadzeniu prac naukowo - badawczych w celu wyrabiania samodzielności badawczej i dogłębnego opanowania wiedzy przez studentów, organizowaniu i uczestnictwie w spotkaniach naukowych i dyskusjach, wykładach, kursach, zjazdach i konferencjach naukowych i dydaktycznych oraz targach branżowych. Przedstawiciele Kół Naukowych, w czasie spotkania z ZO PKA, pozytywnie ocenili wsparcie władz Jednostki oraz opiekunów naukowych. Studenci wizytowanego kierunku w okresie ostatnich kilku lat wydali kilkanaście publikacji naukowych, w tym w monografię oraz artykuły w czasopismach naukowych.

W opinii studentów system stypendialny skutecznie motywuje do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, a pomoc materialna w postaci stypendiów socjalnych pozwala bez przeszkód skupić się na procesie uczenia się. Wszystkie informacje na temat pomocy materialnej znajdują się regulaminie ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej, co do którego studenci nie zgłosili żadnych uwag. Natomiast zgłosili zastrzeżenia do długiego czasu oczekiwania na otrzymanie decyzji stypendialnych.

Każda skarga i każdy wniosek studenta/studentów są składane pisemnie do władz dziekańskich w trojaki sposób: bezpośrednio w dziekanacie, pośrednio za pomocą skrzynki podawczej, lub przez e-mail. W przypadku skarg studentów na pracowników dydaktycznych Wydziału każda sprawa jest rozpatrywana indywidualnie w następujący sposób: po wpłynięciu skargi studenckiej do danego pracownika kierowane jest pismo, po którym ma się on odnieść do postawionych zarzutów. Następnie jest on wzywany na rozmowę w celu ostatecznego wyjaśnienia sprawy i wprowadzenia ewentualnych działań naprawczych. Pracownik może też czasowo lub na stałe zostać odsunięty od zajęć, na które są skargi studentów. W przypadku

pracownika spoza Wydziału skarga jest przekierowywana do kierownictwa takiej Jednostki z sugestią rozwiązania problemu. W opinii studentów obecny sposób zgłaszania skarg i uwag spełnia ich oczekiwania i jest skuteczny.

8.1. Głównym sposobem oceny opieki i wsparcia udzielanego studentom przez nauczycieli akademickich jest elektroniczna ankieta, którą studenci wypełniają po zakończeniu zajęć z ocenianego przedmiotu. Wyniki są analizowane przez Władze Wydziału i w razie niepokojących sygnałów są podejmowane indywidualne działania, np. hospitacja zajęć, rozmowa. W czasie spotkania z ZO PKA studenci oraz Władze Jednostki potwierdziły skuteczność działania procedury w tym kształcie.

Warto też podkreślić, iż badana jest skuteczność systemu wspierania studentów - na zakończenie procesu edukacji, w ramach monitorowania losów zawodowych absolwentów. Studenci ocenianego kierunku studiów pozytywnie oceniają pracę Dziekanatu oraz pozostałych jednostek administracyjnych Uczelni.

Niezbędne informacje dotyczące toku studiów, oraz form opieki i wsparcia jakie oferuje Uczelnia studenci mogą znaleźć na stronie internetowej, w gablotach oraz bezpośrednio w Dziekanacie. W ocenie studentów podane informacje są kompletne i zaspokajają ich potrzeby.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Studenci mają zapewnioną kompleksową opiekę i wsparcie ze strony nauczycieli akademickich. System stypendialny skutecznie motywuje studentów do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, a stypendia socjalne i zapomogi pozwalają studentom w gorszej sytuacji materialnej skupić się na procesie uczenia się.

Pozytywnie należy ocenić działalność Kół Naukowych, w ramach których studenci mogą rozwijać swoje umiejętności naukowe i praktyczne.

Studenci otrzymują wsparcie w zakresie kontaktów z przedstawicielami środowiska naukowego poprzez umożliwianie udziału w seminariach naukowych oraz konferencjach. Biuro Karier podejmuje wiele inicjatyw skierowanych do środowiska studenckiego i skutecznie wspiera ich we wchodzeniu na rynek pracy.

Jednostka opracowała system zgłaszania i rozpatrywania skarg i wniosków, który w ocenie studentów jest skuteczny i spełnia ich oczekiwania.

Dobre praktyki

1. Duża aktywność studenckiego ruchu naukowego poparta licznymi publikacjami i projektami.

Zalecenia

1. Zwiększenie wsparcia promotorów w realizację prowadzonych prac dyplomowych.

7. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Zalecenie	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności
Wskazane jest niezwłoczne dostosowanie kształcenia prowadzonego w zamiejscowych ośrodkach dydaktycznych do przepisów prawa (Zamiejscowy Ośrodek Uczelni w Kościanie; Zamiejscowy Ośrodek w Słubicach)	Zgodnie ze znowelizowanymi przepisami Prawa o szkolnictwie wyższym kształcenie prowadzone w zamiejscowych ośrodkach dydaktycznych zostało wygaszone. Zalecenie stało się bezprzedmiotowe.
Wskazana jest poprawa struktury zajęć na rzecz zwiększenia udziału form aktywnych (ćwiczenia i inne). Również w przypadku studiów niestacjonarnych zachodzi potrzeba poprawy struktury zajęć, poprzez zwiększenie udziału aktywnych form przekazywania wiedzy i kształtowania umiejętności	Obecna struktura zajęć dydaktycznych jest zróżnicowana i obejmuje adekwatne do realizowanych w ich ramach treści (wykłady, ćwiczenia, ćwiczenia laboratoryjne, zajęcia terenowe). Udział form aktywnych jest odpowiedni do przyjętej koncepcji kształcenia.
Ocena systemu ECTS. (...) Ponownego rozważenia i odpowiedniej korekty wymagają następujące kwestie: 1) czy uzasadniona jest bardzo wysoka liczba punktów za konwersatorium na studiach licencjackich stacjonarnych; przy 30 godzinach zajęć wynosi 15. Na studiach niestacjonarnych wynosi 11 punktów, 2) podobna uwaga dotyczy egzaminu magisterskiego na studiach drugiego stopnia (17 punktów ECTS), przy jednoczesnym seminarium magisterskim (90 godz., 12 punktów ECTS) i Laboratorium magisterskie (75 godz., 7 punktów ECTS), 3) przedstawiona wyżej uwaga dotyczy specjalności Planowanie przestrzenne na studiach stacjonarnych; rozważenia wymagają również inne specjalności, w których te same zajęcia mają nieco inną liczbę punktów ECTS; na studiach niestacjonarnych wskazywane liczby punktów ECTS są jeszcze wyższe.	Zmieniono programy studiów dopasowując je do obowiązujących przepisów prawa, a także skorygowano liczbę punktów ECTS przypisanych poszczególnym zajęciom. Obecnie przypisanie punktów ECTS poszczególnym modułom jest na ogół właściwe, przy czym dyskusyjne jest różnicowanie liczby punktów (poprzez udział pracy własnej) przedmiotom o bardzo zbliżonych celach kształcenia. I tak np. przedmiot <i>Systemy osadnicze</i>, jako przedmiot do wyboru w wymiarze 30 godzin zajęć kontaktowych, ma 3 punkty ECTS, a <i>Makroekonomia i Społeczno-kulturowe uwarunkowania gospodarki przestrzennej</i>, również w wymiarze 30 godzin kontaktowych każdy, jako przedmioty obowiązkowe, mają tylko po 2 punkty ECTS. Podobnie przedmiot <i>Integracja europejska</i> ma 3 punkty ECTS i 30 godzin zajęć kontaktowych, a przedmiot <i>Region, regionalizacja i rozwój regionalny</i>, przy 45 godzinach kontaktowych, również ma przypisane 3 punkty ECTS." Należy zapewnić spójność ocen.
Do słabszych stron zaliczyć można zdawkowo formułowane oceny recenzji (prac dyplomowych), w zasadzie ograniczające się do wystawiania not, bez żadnego uzasadniania	W ramach podjętych działań naprawczych wprowadzono nowy wzór formularza recenzji pracy dyplomowej. Od 2014 roku formularz recenzji wypełniany jest w systemie APD.

wartości (ewentualnie niedomogów).	Obecnie obejmuje on 10 kryteriów oceny prac dyplomowych, w tym ocenę merytoryczną recenzenta, w ramach której opisowo przedstawia opinię o pracy zawierającą opis struktury pracy, jej głównych osiągnięć, a także mocnych i słabych stron.
Przyjęta formuła egzaminu dyplomowego wymaga uzupełnienia. Egzamin taki powinien być bowiem nie tylko sprawdzianem z zakresu podstawowego kanonu wiedzy, lecz również sprawdzianem umiejętności jej wykorzystania (np. w postaci projektu planistycznego).	Od roku akademickiego 2012/2013 wprowadzono wymóg przygotowania pracy licencjackiej i inżynierskiej, a procedurę przygotowania prac dyplomowych szczegółowo opisano w systemie APD.
Do rozważenia i ewentualnych zmian proponuje się: 1) ponowne przeanalizowanie wprowadzenia wymogu przygotowania prac dyplomowych na studiach pierwszego stopnia, 2) korektę punktów ECTS przypisywanych zajęciom związanym z dyplomowaniem, 3) skorygowanie opisu sylwetek absolwenta w kierunku bardziej wyraźnego ich zróżnicowania między poszczególnymi specjalnościami, a zwłaszcza między pierwszym i drugim stopniem studiów, 4) nieco wyższy wymiar godzin z przedmiotów „ilościowych”, 5) na studiach drugiego stopnia wskazana jest poprawa struktury zajęć na rzecz zwiększenia udziału form aktywnych, 6) zwiększenie wymogów dotyczących pisemnego argumentowania ocen prac magisterskich przez recenzentów.	Od roku akademickiego 2012/2013 wprowadzono wymóg przygotowania pracy licencjackiej i inżynierskiej. Wraz z wprowadzeniem KRK zmieniono programy studiów dopasowując je do obowiązujących przepisów prawa, a także skorygowano liczbę punktów ECTS przypisanych poszczególnym zajęciom. Skorygowano opis sylwetek absolwenta wyraźnie różnicując wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne zdobywane przez studentów studiów I i II stopnia. Wprowadzono aktywne formy nauczania, realizowane również wśród zwiększonej oferty przedmiotów do wyboru dla studentów. Od 2014 roku formularz recenzji wypełniany jest w systemie APD. Obejmuje on ocenę merytoryczną recenzenta, w ramach której opisowo przedstawia się strukturę pracy, jej główne osiągnięcia, a także mocne i słabe strony.